

KURIERO INTERNACIONA

ISSN 2429-2699

Nedependanta revuo trimestral

En la L.I. di la Delegaciono

N° 2/2015

La rurano mediko

Dii dil patrimonio Europana en Paris

HISTORIO Batalio di Mureth

INDIA La sekreta societo dil Non Viri di Ashoka

Turismo e kompri da Franco en Sankt-Petersburg

REDAKTERO

Jean Martignon

12,rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adresi : jean-claude.martignon@orange.fr e
martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'ido respondas la advoko di
mondo qua perdis sua centro, la
koncio di lua spirituala
konekteso, e l'etikala valoraji di
personalala diciplino e sociala
responsiveso.*
Karl Schlotterberg

*La traduko esas la principio ipsa
qua justifikas la posibleso e
l'existo di lingui auxiliar.*
Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Recentamente, me havis surprizo, nome dum la 6ma di Agosto 2015, me renkontris Donald Gasper en Paris. Il akompanesis da s-ino Mahé reprezentantino di Interlingua en Francia. Ni, kune, vizitis dum la matino muzeeto titulizita Mundolingua ed ube multaspeca informi pri la diversa lingui dil mondo trovesas ed anke pri la interlingui. Pose, ni dejunis en Aziana restorerio di la Quartero Latina. Dum babilar s-ino Mahé asertis ke el komprenis nulo pri Esperanto qua esis same stranjera linguo ad elu kam la Chiniana. Dum kelka tempo Donald e me pronuncis kelka frazi en Ido e lore s-ino Mahé dicis : « Lo esas extraordinara, me komprenas omno, nur la gramatiko semblas a me esar defektoza ! » Ico esis tre bela homajo facita ad Ido e pruvas ke nia komuna idiomo esas vere la baricentro dil interlinguistiko quale deziris lo, nia pioniri. Regretinde, ico fushesas pro la defekti dil Idisti : inerteso, ocimeso, harfendemeso, reformemeso e – che la maxim savoza Idisti – mento di diktatoreto prilingua. E, precipue, nula toleremeso, refuzo dil possibla evoluciono natural di nia linguo quale ico eventas en Interlingua, e mem – diskrete malgre la Fundamento – en Esperanto. Ita Idisti volas ya evoluciono di nia idiomo (li esas reformema) ma ne per la literaturo e la uzado quale konsilas la komuna racion, ma per senfina diskutado (segun la statuto ofical dil ULI). La rezultajo ne esas

e ne povas esar bona. Ica diskuti esas disputi e singlu probas justifikar sua vidpunto per argumenti quaze judiciala. Li disipas vane lia tempo per tala absurdia okupado. Dume, on oblivious redaktar moderna lernili, gramatiki simpla ma justa e literaturo en korekta linguo e bona stilo e pri temi acestebla ad omni. Iton esforcas facar min o plu sucesoze, ma li esforcas facar ito, la adepti di Interlingua. Pro ke me ipsa esas sola, qua volas agar, excepte kelka aktiva novici, me saciesos, tam bone kam me povos, per redaktar ica buletino por, me esperas lo, la satisfaco e la plezuro di la lektanti, same kam por erekta mikra edifico homaje a nia linguo e sen sucias pri la diktatoreti min o plu reformika nek pri la harfenderi. Altre, me devabus renunciar la L.I. di la Delegaciono depos longa tempo. En ta numero vi trovos anke interviuvo pri la katastrofo atomal en Hiroshima. Kande on tradukas artiklo on travivas ol multe plu intense kam per nura lekto, mem atencoza, e lakrimi venis a mea okuli dum la traduko tante kordiolaceranta di olu.

Sincere via. JM :::- :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz Idisto, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinioni simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurdia fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila. Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –sim povas kelkafye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belissima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me pruntos eventualmente vorti di Interlingua, ma raramente e kun prudenteso.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Idisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la Idisti adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duros esar mea personala ‘idiolekto’.

LISTO DE UTILA VORTI

‘acetabulo’ : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Lingual Komitato dil ULI)

‘adenomo’ : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

‘afordar’ : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

‘ambiento’ : la naturala medio cirkondanta onu.

‘analfabeto’ : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direcione e konceptita por trafiko rapida e grandaquanta. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomo e la parolata dialekto.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrottel»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

,drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem l F écosystème l G Ökosystem l HI ecosistema l R ekosistyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator l H escalera mecanica, escalera automatica l R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax l F faxer l G faxen l H enviar por fax l It. Faxare l R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H .I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

‘fotono’ : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

‘gaela’ : La Gaeli esis Kelta populo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

‘«ghee»’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

““globetrotter””: aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (*Abelmoschus esculentus*) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogramo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idiolekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

‘infrastrukturo’ : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

‘interludo’ : Inter du spektakli, che teatreyo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

‘«jaggery»’ : «jaggery» qua anke skribetas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

‘judo’ : Kombat-arto de Japoniana origino.

‘kataristo’ : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma jarcento per kruc-milito durinta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regioni.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo ». Me do selektis ol por Idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

'->mandala': Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spirituala veko.

'manikeismo': La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idomi)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

'neolitiko' : Lasta periodo dil prehistorio.

'NIFO' : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diskri od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predigar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte approxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

‘patuazo’: nacionala, naturala, o matrala linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikis : patrala (matrala) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurayo’ : Gardisto. Nomo dil membra dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘sensoro’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla racionale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma jarcento.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefonilo anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo olezoa. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento.

‘sponsoro’ : mecenato.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekonciante e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘yudo’ : Israelido. Persono di ‘yuda’ religio.

‘yudismo’ : Monoteista religio dil yudi.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

'lontana' : fora

'travalio' : laboro

GRAMATIKALA VORTI

'ergo' : do, konseque.

'itaque' : pro to, pro ico, camotive.

'nihilominus': malgre to, malgre omno.

'quoniam': pro ke.

'utinam': utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idista vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dicionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona

tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar texti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro.*]

La kavaliero sentis tante granda doloro, ke il preske perdis kurajo. Il sentis ke il esis vundita mortigante. Ne plus esis necesa defensar su. Komplete aturdita, il fugis galopegante vers lua urbo. On abasis la ponto por lu. On apertis la pordo grande por lu. E sinioro Ivain dop lu perseguante il per lua tota fortreso quale gerfalko kuras dop turdo, flugeskas de fora disto e tante proximeskas a lu, ke il kredas tenar lu ma ne tushas lu.

Tale Ivain chasas la fuganto e tenas lu tante proxime ke il tenas lu preske e tamen ne povas atingar ilu. Il esas tante proxima ke il audas lu plendar pro la ditreso quan lu sentas. Ma sempre ilta fugas e sempre l'altra esforcas atingar ilu, nam il kredas agir vane se il ne kaptas lu mortinta o vivanta. Pri la insolentaji quin dicis ad ilu sinioro Ké il memoras. Il ne esas quita de la promiso quan il facis a Calogrenant lua kuzulo. Ma

kad on kredos to quon lu dicos se il ne adportas la pruvo di sua prodajo ?

Spronagante til la pordo dil urbo siniro Ivain persequis ilu. Amba kune eniris ol. Nek viron nek mulieron li trovis tra la stradi ube li passis. Amba kune arivis avan la pordo dil palaco. Ita pordo esis tre larja ed alta ma havis tante streta enireyo ke nek du viri nek du kavali povis trapasar ol sen embaraso e sen granda desfacilaji samatempe nek en olua mezo interrenkontrar, nam la pordo tale facesis quale la kaptilo guatanta la rato kande lu prontesas efektigar furto. La kultelo suspendesas ibe – olqua ageskas e quik frapas e prenas – ol deskuplesas e falas lor la movo dil klefo mem se on tushas ol tre milde.

Sur la solio esis du balanceti, qui sustenis pordo kulisizanta, ek tranchanta fero bone akutigita. Se sur ita instrumenti on acensis, la pordo quik decensis e ta quan ol atingis esis sizata e tranchita en du parti. Exakte en la medio dil balanceti la paseyo esis tam streta kam lo esus voyeto.

La kavaliero iris adibe tre prudente. Siniro Ivain rapidege kavalkas dop ilu. Ed il proximeskas a lu tante proxime ke il tushas la dopa selarko. Pro co eventis granda bonajo a lu, nam se il ne inklinabus su, il esabus parfendita ! Lua kavalo marchas sur la lignajo qua tenis la fera pordo. Lore quaze diablo di

Inferno decensas la pordo adinfre e tranches la kavalo en du parti, ma ol ne tushas siniro Ivain, danke Deo ! Juste tote proxime a la dorso ol pasas, tante proxime ke la du spornin ol tranches reze dil taloni di Ivain. Il falas renverse, kaptita per granda pavoro. Tale eskapis a lu la kavaliero vundita mortigante quan il persequis.

Esis altra pordo tote simila. La kavaliero qua forkuris trapasis ica pordo qua falis dop ilu. Tale kaptesis siniro Ivain. Tre angoroza, il trovesis inkluzita en chambro olqua integre esis cielizita per orizita klovi e bela pikturi havanta richeso de kolori. To quo tormentis ilu maxim multe, lo esis la fakteto ke il ne savis adube la kavaliero irabis. Il audis apertar la pordo streta di chambreto qua esis juste apude. Ekiris ol virgino havante agreebla korpo e bela vizajo, qua klozis la pordo dop elu. -Kavaliero, elu dicis, me timas ke vu esas male veninta ! Se on vidas vu en ca loko, vu esos dispecigita hike, nam mea siniro vundetas mortigante e me savas ke lo esas vu, qua ocidis il. Mea siniro tante trauras ed elua servisti cirkum elu klamas tante laute ke li preske su ocidas pro doloro di chagreno. Inter li tante granda esas l'iraco ke li ne povas interkonsentat e ne savas ka li ocidos vu o pendigos vu.

(*Duro sequos*)

« NI ESAS TRI MEDIKI POR FLEGAR 30.000 VUNDITI »

INTRODUKTO / *La interviuvito Shuntaro Hida naskis dum la 1ma di januaro 1917 en Hiroshima olquan ilu livis dum la sequanta yaro. Il esas studento pri medicino kande la Duesma Mondomilito eruptas. Unesme*

rekrutita kom simpla soldato, (videz la fotografuro) il atribuesas ye la 1ma di agosto 1944 che la hospitalo militistal di lua nasko-urbo. Pos lua desmobilizo, ita viro mariajita e patro di du filii konsakras ilua vivo a flegar le « hibakusha ». Nome ilu divenas la direktisto dil Federuro Japoniana dil organizuri di viktimi dil bombi A e H (Nihon Hidankyo en la Japoniana). Ico esas preso-grupo kreita en 1956 por ameliorar la helpo a la viktimi ed

abolisar la armi nuklear. Evante nun 98 yari, ica nefatigebla aktivisto duras pronunciar diskursi e desquieteskas hodie pri la sanesala stando dil habitanti di Fukushima depos l'incidento nuklear 'okurinta' ibe dum marto 2011 e militas por mondo sen armi nuklear.

Interviuvento : Vu esas posvivanto dil bombardamento atomal qua frapis Hiroshima dum la 6ma di agosto 1945. Ka vua origino esas en ta urbo ?

Shuntaro Hida : Me ya naskis en Hiroshima dum 1917, ma ico esas nura hazardo. Mea patro, bankisto, sendesas a ta urbo por direktar bankala institucuro. Il konoceskas ibe mea matro e spozeskas. Ma ante mea unesma aniversario, il permutesas aden Oita, pose Tokio ed Osaka. Me vidas itere mea nasko-urbo erste ye la fino di mea universitatala studiado-tempo pri medicino, kande me destinesas al hospitalo militistal. Ni esas en 1944, t.e. un yaro ante l'explozo dil atomala bombo.

Interviuvento : Quale la milito komencas por vu ?

Shuntaro Hida : Ja en la universitato, anciena militisti docas a ni quale portar fusili. Pose me rekrutesas un yaro ante la fino di mea studiado-tempo. Segun-regule, me ne povas divenar mediko militistal nam me ne ja havas la necesa diplomo. Me pozas do fusilo sur mea shultro, kom simpla soldato. Til ke gradizito saveskas hazarde ke me studiis medicino. Il iraceskas, nam il retrovenas de la fronto e savas quante dramatastre l'armeo indijas mediki !

Interviuvento : Quo esas vua sentimento en la hospitalo militistal di Hiroshima ? Kad vu pensas ke Japonia povas esar vinkanto ?

Shuntaro Hida : Ni flegas militeri dil infantrio, sive vundita an la fronto sive malada. Danke lia atesti, me savas ke la guvernerio mentias. La kuracati qui retrovenas de la kombati, quin on supozigas da ni ke li esas ganita, dicas a me : « *on desvinkis, on desvinkis ...* » En la hospitalo, kelka komuna raciono suficas por intelektar ke ni havas nula chanco obtenar la vinko. Quik de la unesma dii di 1945, multa Japoniani persuadesas pri la supereso dil armeo Usana malgre la raporti pri vinko difuzita singladie dal autoritatozi. Ita komunikaji trompas nulu : multanombra urbegi di Japonia ja subisis avionala bombardi amasal, til lia kompleta destrukto per la fairo.

Interviuvento : Quale esas la 'situaciono' en Hiroshima ?

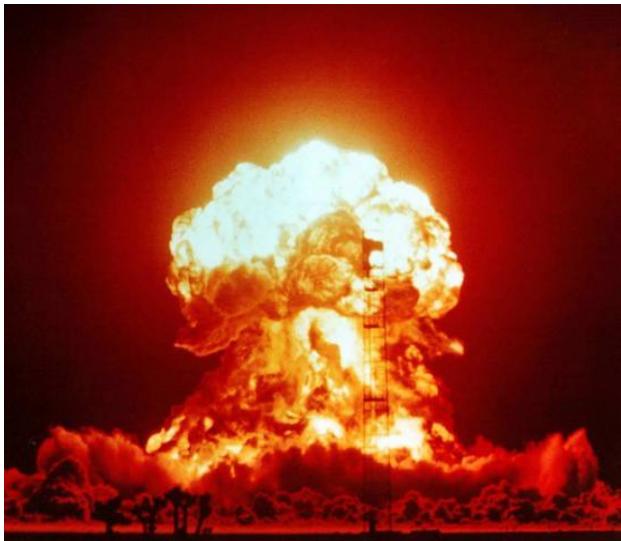
Shuntaro Hida : Avioni B-29 superflugas ca urbo singladie e, singlafoye, ni transportas la kuracati a shirmeyo. Ma, stranje, ol ne bombardesas. Me pensas ke devas esar ula motivo por to. Nulatempe, me povus imaginari ke bombo atomal esas projetita. Pos la milti, me iris ad Usa, e, dum konsultar arkivi, me saveskis ke la urbo Hiroshima esabis « destinita » en la perspektivo dil atako final.

Interviuvento : La bombo surnomizita *Little Boy* do esas faligita dum la 6ma di agosto matine super Hiroshima. Quale vu posvivis ?

Shuntaro Hida : Dum la predio, meze dil nokto, me departas por kazo di urjanteso en la skopo flegar yuninetu qua jus havis krizo kordial en la vilajo Hesaka, ye 7 km norde del urbo. Lo esas tale ke mea vivo salvesis. Dum la 6ma di agosto matine, la yuna kuracatino dormeskis profunde e me preparesas agar injekto ad elu. Lor l'instanto ekpulsar l'aero de la injekto-siringo, me levas mea okuli e me vidas aviono qua trairas la blua cielo sennuba. Lo esas nur un aviono, aviono B-29. Juste super Hiroshima. Me opinionas ke ico probablamente esas por observo, quale kustumale. Me preparesas sinkar l'agulo aden la brakio dil yuninetu kande la bombo explozas.

Interviuvento : Quo eventas iore ?

Shuntaro Hida : Malgre la disto, esas lumo dazlanta e terorigiva impreso di varmeso. Me kredas ke me quik brulesos omnaloke sur mea korpo. Ma se la homi havis bruluri til 4 km del epicentro, ye 7 km ni ne havis oli. Kelka sekundi pose, violentoza vento-strokego falas sur la vilajo. La shutri kuliszanta, la ligna paneli, la palio-tekti, omno flugeskas cirkum me quale li esus mikra paperaji. Me projektesas sur plu kam 10 m tra du chambri.

Sat granda quanto de ligno falas sur me kun surdiganta bruisego. Mea tota korpo es doloroza. Mea okuli, mea oreli, mea boko, mea nazo esas plenigita per fango. Me reptas vers la exterajo e me regardas vers Hiroshima. Multa testi di ta ceno esas mortinta hodie... Me vidas granda cirklo faira flotacar en la blua cielo, super l'urbo. Quaze ringo. Meze di ca ringo, nubo blanka komencas

formacesar, pose dikeskar, til tushar la cirklo inkandecanta. La nubo blanka lore transformesas a faira globo, gigantega, ed acensas aden la cielo, dum aquirar la formo di fungo. Super la *kinoko gumo* (« nubo funga »), koloni ek flami spricas ed aplastas la tota urbo. Me teroras. Me nulatempe vidis ulo tala. Kande me esis infanto, me asistabis l'erupto da volkano, la monto Asama, e me havas ca imajo en la kapo. Me koncias ke ulo teroriganta esas eventanta en Hiroshima.

Interviuvento : Vua unesma reakto tamen esas pruntar biciklo por retroirar al urbo tam rapidamente kam ico es posible, por quo ?

Shuntaro Hida : Me esas teroroza , ma me esas mediko ed ultree oficiro. La koncio dil devo agenda esas impero a me. Nur ita vanajo vinkigas da me la pavoro ed instigas me pedalagar per mea tota fortreso. Me alongiras la digi dil fluvio Ota kovrita per eskombri, la biciklo avancas penoze per sukusi. Mi-voye, me perceptas nigra silueti. Li tensas la brakii horizontale, la palmi di lia manui vers la sulo, e li surhavas vesti ragoza. Un de la silueti proximeskas a me dum shancelar. Lo esas itainstante ke me intelektas ke lu ne esas vestizita ma nuda, sangoza. La fragmenti de texuri esas nur lua pelo pendanta. Neposiblesas dicernar kad me havas opoze a me viro o muliero, soldato o civilo. La kapo esas stranje grossa, indijanta nazo e kun inflita labii qui semblas okupar la duimo dil vizajo.

Me esas tante hororizita, ke me retromarchas. L'aludita homo faletas sur mea biciklo e, pose, falas surtere. Ita falo memorigas me ke parolesas pri vivanta ento e, pro ke me esas mediko, me iras vers lu. Me probas palpar lua pulsado, ma me trovas nula loko por tushar, me rikonocas nulo. La persono transpasas avan mea okuli... Lu probable marchis sur disto de 3 o 4 km ante falar hike, avan me. Lu esas la unesma de mea omna kuracati iradiita di Hiroshima. Me flegis mult altra tala personi depose, ma me

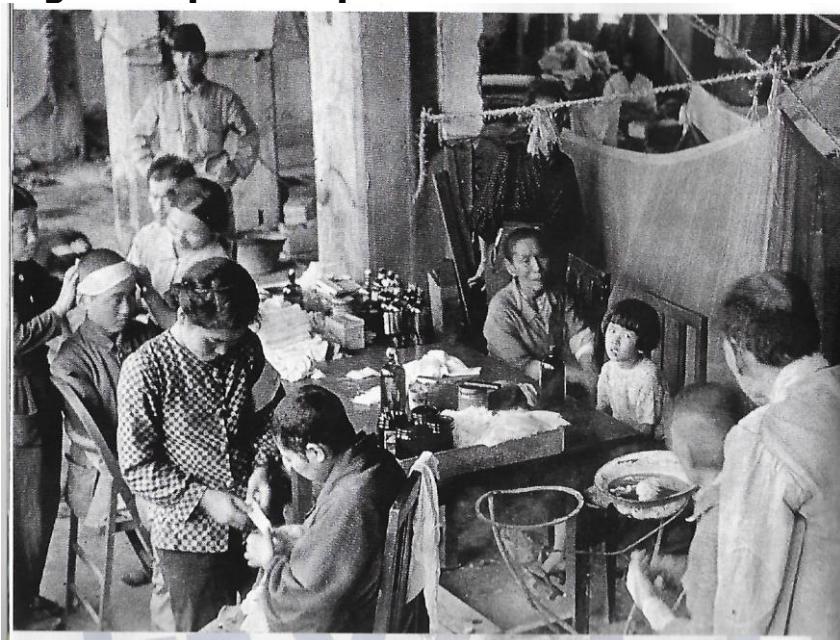
nulatempe sucesis intelektar quale on povas rezolvar pozar homo en tala nequalifikebla stando.

Interviuvento : **Pos ica unesma renkontro, quon vu decidas ?**

Shuntaro Hida : Me durgas mea irado vers Hiroshima.

La rivi dil fluvio kovresas per brulita kadavri. La kadavri flotacanta segun la fluo dil aquo esas mem plu nombroza. Nekontebla nombro de posvivanti transas su sur la rivi , reptas la uni sur l'altri. Me vidas du barki metala navigar sur la fluvio. Soldati remadas ed esas komandita da yuna oficiro quan me konocas. Arivanta opoze a me, il dicas a me : « *Doktoro, retroirez a Hesaka quik ! Esas amaso de vunditi. Li vartas vu ibe.* » Il presas mea manuo e promisas furnisar a me informi pri la hospitalo militistal. Me nulatempe rividis il.

Interviuvento : **Retroveninte en Hesaka, vu improvizas hospitalo segun to quon vu povas facar...**

Flegi por la viktimi dil bombo atomal

ne savas bone flegar la bruluri. On badijonas oli per acido 'borika' (Angle : boric acid NDLT) , dum ke hodie on pozas nulo sure, on saciesas per lavar oli. La spozino di mediko departinta an la fronto adportas a ni lua stoko de acido, ma ico ne esas suficanta. Me demandas do a la rurani furnisar a ni oleo di soyo, trempar sharpii en ol ed aplikar oli omnaloke sur la vunduri.

Interviuvento : **Quale la vunditi esas shirmata ?**

Shuntaro Hida : La salviti, kande li arivesas en la vilajo, havas nula loko por irar nam la domi esas destruktita. Li kushas su en la korto di la skolo

Shuntaro Hida : Me prizentas la aranji facota urjante : alarm-sonigar, kunvokar la vilajani, servar a la vunditi rizo prenita del armeo, preparar loko por la kremaco dil kadavri... Komence, la kuracati esas precipue bruliti. Me koncias nemediate ke li ne posvivos kunte importante plagi. Ita-epoke, onu

por pueri o sur la voyi. Ye la 7ma di agosto matine, li ja esas 10.000. Ye la fino dil triesma dio, on kontas 30.000 de li en vilajo havanta 1.300 habitanti kustumale. La kuracati esas omnube e ne esas posibla vehar. Ni esas nur tri mediki e ni havas nur poka instrumenti. 'Nihilominus' on haltigas hemoragii, on facas suturo-punti, on extraktas granda quanto de vitra fragmenti, on facas amputi. Me nulatempe antee efektigabis ita kategorio di operaco, ma tainstante, me ne povas refuzar e dicar ke ico ne esas mea fako. Oportas agar lo. Omno esas facenda. Precipue, ni konfirmas la morti, por ke la kadavri povez transportesar eskarte e kremacesar. Grupo de kamilisti efektigas senfine malauguroza iri e retroveni vers la bosketo ye l'altra extremajo dil vilajo. Malgre ke li laboregas til fatigego, la nombro de kadavri ne semblas deskreskar.

Interviuvanto : Pos kelka dii, vu konstatas signi di plubonigo che vua kuracati. Pose stranja epidemio frapas li...

Shuntaro Hida : Dum la semano qua sequis la bombardo, ni havas la necesa tempo por organizar la ruro-hospitalo. Para-moskiti suspendetas a palisi, la sulo kovresas per mati. La fleganta personaro rinforcesas per mediki e flegisti sendesas dal militistal hospitali di singla distrikto. E ni helpesas da turbo de mushi qui kovras la plagi dil vunditi. Grossa karnovermi blanka netigas la pelo gangrenigita di nia maladi per liberigar li de la tisui nekrosigita. Ni expektas lore ke la kuracati qui esas nemulte brulita o survoye a risanesko ridivenez rapidamente en bona sanesala stando. Ma pos un semano, ni konstatas l'efekto dil radiado atomal. Ito komencas per forta plualtigo dil febro, ye plu kam 40° C. Pose la kuracati sputeskas granda quanto de sango. La hemoragio tushas lia nazo, lia boko, lia okuli. Ico es teroriganta, pro ke kustumale okulo nulatempe sangifas. Cakaze ito ekfluas sencese ! Plu tarde violea makuli aparas sur la peli qui ne esas brulita, quaze la korpi tamponagesus per inko. La internajo dil boko di la maladi divenas nigra e putras. Ito odoras tante male ke on proximeskas tre desfacile a li. Lor la fino, la hari falas quik kande on tushas oli. La kuracati dum apene un horo esas en malega stando e mortas doloroze.

Interviuvanto : Ka vi savas pri quo parolesas ?

Shuntaro Hida : Ni komprendas absolute nulo. Ni pensas pri epidemio di tifoida febro o di disenterio. Dumnokte ni exekutas autopsii, ma me trovas nula de la karakteriziva signi di ca morbi. La nura kozo quan ni konstatas, du til tri semani pose, kande ni havas la moyeni efektigar exameni plu preciza, lo esas la desaparo dil blanka globuli de la sango.

Interviuvento : Kande vu saveskas ke vu esas salvito di bombardo atomal ?

Shuntaro Hida : Kelka dii pose. La radiofonala staciono dil navaro imperial di Kure kaptacas emiso dal Usana radiofoneyo ube on deklaras utiligir atomala bombo super Hiroshima. Ma ita vorti signifikas nulo a me. La sindromo quan me ne esas kapabla definar klarmente povas de nun explikesar per l'expozeso a radiado havanta kom konsequantajo desordineso dil sistemo sangala. Ma ni duras esar nepovanta por cesigar malajo kontre olqua ne existas efikiva kuracado.

Interviuvento : Kad vu informas via kuracati ?

Shuntaro Hida : La cirkonstanci ne posibligas ico a me ! Li esas inter vivo e morto. Sis monati plu tarde, kande la 'situaciono' esas plu kalma e kun la remplasigo dil personaro hospitalal, me povos. Ma, lore, ico ne esas konsiderinda.

Interviuvento : Vu remarkas anke ke, stranje, personi qui ne esis nemediate expozita prizentas la sama simptomi kam le iradiita...

Shuntaro Hida : Ye l'instanto dil explozo, viro trovesas fortunoze en la shirmeyo kavigita funde di lua gardeno. La domo krulas sur lua spozino, incendii eruptas omnube. Kande il ekiras la shirmeyo, il portas sua spozino sur sua dorso e forfugas. Me flegas lia vunduri. Quar dii pos la bombardo, ica sioro retrovenas ad Hiroshima sub radioza suno. Pos trovir, ne sen peno, la loko ube esas to quo posrestas de lua domo, il desinkombras la shirmeyo e retroiras al vilajo kun vesti, litala kozi e diversa objekti quin lu povis salvar. Pos lavir su an puteo, il videskas sur lua genui ampuli havanta la grosseo di polexo. Dum la morga dio, la ampuli kovras ilua gambi por tale dicar de la maleoli til la genui. Il mustas plurafoye extraktar la liquido kun agulo ; ico duras dum kin dii. Ulavespere, me vidas lua spozino qua embracas ilu plorante. Il jus mortis, pos vakueskir de lua sango. Dum ita dio ipsa, ye dimezo cirkume, il ridetabis a me ed invitabis me drinkor teo en lia hemo kande ica omno finesabos ! « *Me esis en la shirmeyo, me ne tushesis da lia maledikata pikadon (1)...* », lu dicabis. Multega personi mortis tale... Multa monati pasis ante ke ni komprenas la efekti dil radiado rezidual.

Interviuvento : Quale helpo vu povas vere adportar a ta omna iradiiti ?

Shuntaro Hida : Ni ne savas quon agar. Hodie, on povas acceptar en hospitalo, facar terapio enveina. Itaepoke, ni havis nula equipuro. Do, por parolar koncize, on lasas la kuracati surtere ed on regardar li mortar, yen

omno. Oportas dicar ke kande on esas mediko, on havas misiono, on esas hike por flegar la homi. Ma pos tri dii, me abandonas ca ideo. Pro ke me tote ne savas quale salvar la kuracati. Omno quon me probas agar, lo esas askoltar lia lasta deziri, durar esar proxim li, kurajigar li.

Interviuvento : **Vu restas til decembro en Hiroshima. Quale vu agas por rezistar, deube vu cherpas la necesa forteso ?**

Shuntaro Hida : Me ne havas selektebleso, me ne povas fugar. Por me, lo maxim mala esas la efekti dil radioaktiveso. Ico esas la maxim grava krimino dil bombo atomal. La vunduri, la bruluri, ico povas flegesar. La radioaktiveso, opozite, vundas la korpo profunde. Ol produktas la kancero, leukemii... Ni savis nulo pri co ita-epoke.

Interviuvento : **Quale vu anke savas nulo pri la triesma ondo de maladi qui prizentesas balde...**

Shuntaro Hida : Pos la nemediata viktimi dil iradiado , qui prizentas simptomi tre violentoza, on vidas arivar altra personi qui, segun semblo, havas nul anomalajo. Li dicas unesme ke li fatigesas. Li havas l'impreso ke lia korpo es pezoza, ke li ne plus povas stacar. Pose li esas sempre plu multe jacanta en la lito, perdas lia forteso e transpasas tale...Me vidis multa kuracati qui sentis ita pezozeso kelke aparta. Ni omna, kande ni esforcas tro multe, kande ni laboras tro multe, ni sentas ni pezoza. Ni povas komprender ita sento, ma ni nulatempe imaginis povar mortar pro ol.

Interviuvento : **Vu esas nemediata testo di ca explozo . Ka vu sufrys pro la radiado ?**

Shuntaro Hida : On pozas a me ofte ica questiono ! Me ne subisis ita sento pri pezozeso. Oportas dicar ke l'efekto dil radiado divergas segun la kapableso korpal di singla individuo. Me havis du kuracati, du gimnaziani qui esis ye 2 km del epicentro dil explozo. L'unu mortis pos un semano, l'altru vivas ankore hodie !

Interviuvento : **Quale vu travivas la posmilita tempo ?**

Shuntaro Hida : Me laboras en hospitalo militistal ma, en 1947, me esas konjedata nam me ne havas la sama opinono kam l'Usana armeani [*pri l'efekto, en perspektivo di longa periodo, di la radiado NDLR*] qua suciigas lore Japonia. Nulu audacas employar me, konseque, me havas nul altra selektebleso kam apertar mea propra kliniko. Me havas nula pekunio, nula tereno, nula domo. Mea iradiita kuracati, ita homi qui kustumale ne havas

la pekuniala moyen i por pagar por su flegi medikal, asemblas su, facas donaci e konstruktigas edifico por me !

Interviuvento : **Vu konsakris vua tota vivo por flegar le hibakusha (2). Quo esis lia sanesala stando ?**

Shuntaro Hida : Me konsideras ke me esas la unika mediko apta imaginari

Dorso di yuna hibakusha fotografita dum januaro 1946. Li risaneskis pose.

su en lia situeso 'quoniam' me ipsa esis iradiita. Me flegis adminime 6.000 *hibakusha*-i. La plu multi de li ne sentis su bone, li iris a lia mediko ed on dicis a li ke ne esas problemo. Pro ke li ne plus savis quale agar li venis a me. Me askoltis li, me notis lia simptomi. Maxim ofte la kuracati sufri pro fatigo e, pro ca motivo, li ne povis vivar nomale. Li ne povis laborar nek irar a la skolo. Ultree, li subisis multa diskriminaci, la

maxim harda de oli esis la fakteto ke li ne sucesis spozeskar.

Me konsilis a mea kuracati adoptar vivomaniero tam sana kam ico possiblesas. Me indikis detaloze a li to quon li ne devis agar por ke li evitez maladeskar. Me agis segun mea maxim bona kapablesi por ke li divenez responsiva pri lia vivo e rezolvez ferme restar en bona sanesala stando. Hodie la homi opinionas ke, kande on maladeskas, suficas irar adche mediko por rekuperar la saneso. Ma kande tu esas iradiita, tu povas irar adube tu volas, ico esos senefika. Oportas rezolvar ferme protektar su ipsa, pro ke nulu altra povos helpar tu.

(Artiklo da Rafaële Brillaud publikigita en la revuo *Guerre & Histoire*)

Pikadon (1) : Ico esas la surnomo atribuata dal posvivanti al bombo atomal. Ol esas la rezultajo dil kontrakto di du onomatopei, « *pikapika* » (por fulmino) e « *don* » (por detono).

Hibakusha (2) : La vorto hibakusha (« iradiita personi ») indikas en Japonia la posvivanti dil bombardio atomal di Hiroshima e Nagasaki. Li esas hodie min multe kam 200.000 homi ankore vivanta.

DIVERSAJI - ARKEOLOGIO (e plusaji)

Grandega tombo di princo Kelta deskovresis en Francia : chambro funeral evanta 2.500 yari revelas splendida trezori

(Artiklo publikigita en la DAILY MAIL)

La tombo di princo Kelta vivinta dum la Epoko dil Fero deskovresis en mikra urbo Franca. Ita sepulteyo eceptala, saturita per objekti Greka e possiblamente Etruriana, trovesis en areo industrial en la cirkumaji dil urbo Lavau en la regiono Champania di Francia.

La princo enterigesis kun lua charo en la mezo di vasta teramaso, extensesanta sur 40 metri, olqua datizesis kom evanta de la 5ma jarcento ante Kristo.

Esquado di la Instituto por arkeologiala exploro nacional, Inrap esis exkavanta ca jaceyo depos la monato oktobro dil pasinta yaro.

Recentamente ita esquadani datizis la aludita sepulteyo de la fino dil Unesma Epoko dil Fero - t.e. periodo karakterizita per la granda uzado di ca metalo.

Olua deskovro povus lumizar to quo koncernas la komerco dum la Epoko dil Fero en Europa, tale dicas ciencala exploranti.

Ita tumulo kontenas en lua mezo chambro funeral - havanta 14 metri-quadrati, ne ja apertita – di membro di princala (o rejala) familio.

« Parolesas versimile pri lokala princo Kelta » dicis la prezidanto dil Inrap, Dominique Garcia, a jurnalisti lor vizito sur ta agro.

La maxim ecitanta trovajo, il asertas, esis larja kaldrono ornamentizita ek bronzo, qua uzesis por konservar vino aquoza. Semblas ke lu facesis da mestieristi Etruriana di regiono esante hodie en Italia.

Greka Deo Akheloos

L'aludita kaldrono havas quar cirklatra ansi dekorita per bronza kapi qui reprezentas la Greka Deo Akheloos.

Ta deajo dil rivero montresas kun korni, barbo, oreli di tauro e triopla labio-barbo.

Ok kapi di leonini dekoras la bordo dil kaldrono.

La mauzoleo kontenas ceramika krucho por vino facita da Greki.

Dekoruri sur la kontenilo vidigas Deo Dionysos jacanta sub pampro e regardanta muliero opoze a lu.

La arkeologiisti trovis anke restaji di fera rado apartenanta a charo enterigita kun la princio.

Altra deskovruro interesanta esis perforita kuliero arjenta, olqua esis parto de utensili por festino, supozeble por filtrar la vino.

Ita peci « esas evidentajo dil komercala kambii qui efektigesis inter la Mediteraneani e la Kelti, » dicas Garcia.

.

La Inrap assertas ke ca chambro funeral esas un de le maxim granda enregistrigita por ta periodo.

La fino dil 6ma yarcento e la komenco dil kinesma yarcento a.K. karakterizesis per la potenta kresko di Stata civiti Greka ed Etruriana quale Marseille en la sudo di Francia.

Komercisti mediteraneana serchanta sklavi, metali e plusa precoza vari kontakteskis komercale la Kelti kontinental.

La Kelti aquiris valoroza objekti de Greka ed Etruriana origino kom rezultajo di ta komerco. Mult altra objekti tala trovesis en altra tumuli en Heuneburg e Hochdorf en Germania.

La ciencala exploranti assertas ke la exkavi an ca jaceyo esos parfinita dum la fino dil nuna monato.

GOOD BYE BRITAIN ? – Dequietesko en Bruxelles pri la plebicto quan la Chefa ministro, David Cameron, promisis pri eventuala iro dal Unionita Rejio ek Europana Uniono maxim tarde dum la fino dil yaro 2017ma. Segun opinion-inquesto publikigita dum la predio dil kunsido dil Chambro dil Komoni pri ca temo, nur 40% de la Britaniani dezirus restar en EU/UE, 43% selektus livar ol e 17% assertas esar hezitema. Ma lo maxim grava por la Europamanti esas la fakteto ke 22% de la questionita personi selektinte la *status quo* dicas ke li povus « chanjar lia opinono » se la nuna krizo dil migrantiplugraveskus. Or, preske un triimo de la Britaniani pensas ke lia lando devus acceptar « nula » refujanto, 15% restriktas l'cepto ye nur 10.000 migranti.

JAPONIA : Quar yari e duima pos Fukushima, Naraha esas itere habitebla –

La komono Japoniana Naraha, en la regiono di Fukushima, ridivenis habitebla per l'aboliso recentamente dil impero di evakuigo. Ol evakuigesis komplete pos l'acidento nuklear dil 11ma di marto 2011. L'anciena habitanti til nun yurizesis retroirar a ta loko por preparar lia retroveno en ol, ma nule olta restar ibe. Kelke plu kam 10% enskribigis su por retrovenor. Opinion-inquesto dum la monato oktobro 2014 revelis ke 22,9% de ta habitanti rezolvabis nulo, 9,6% esus pronta rienirar lia lojeyo e 36,1% de li reflektas pri posibla retroveno sub certena kondicioni.

RAKONTO MEZEPOKAL – LA RURANO MEDIKO

Olim esis rurano tre richa, laborema, ma avarega ed avida. Irgequo esez la vetero, il jungis lua du kavali e departis kun li por kultivar lua agri. Komprende il havis la tota pano, la tota karno, la tota vino quan lu bezonis, ma nula spozino. A lua amiki qui blamis lu pro co , il respondis : « Trovez a me bona spozino, lore me spozeskas quik. » Lua amiki, uladie, kaptas lu per lua parolo : li trovos por il tala persono, li dicas, la maxim bona qua existas. Or, en la sama lando, vivis kavaliero vidva havanta tre bela filiino vere, e pluse distingata ; li indijis nur pekunio. La yunini sen doturo vartas dum longa tempo lia mariaj-festo, segun to quon onu dicas. Omnakaze la kavaliero ne sucesis trovar spozulo por la sua, malgre elua omna qualesi.

La amiki dil rurani qui savis lo, iris a lua hemo, descriptis avantajoze lia kompanulo e lua richaji ek oro, arjento, ek bela linjaro , e la patro acceptis. La filiino, qua esis obediema e qua ne plus havis elua matro, ho ve ! ne audacis dicar no ; el ne intelektis to quon el povus agar altramente.

La rurano, koncernante lu, kande la miel-tempo finabis (ol finis tre rapide), questionis su kad il ne facis tre mala komerco per mariajar su tale kun filiino di kavaliero ! Oportis ke il pludurez 'travaliar' sur la agri, se lu volis permanar esar richa, e dum ita tempo, kande il esus an plugilo, fore de la domo, ilua damo probablamente irigus en ol galantuleti, dum la labor-dii same kam dum la festo-dii, la paroko venus por dicar afabla paroli ad elu, matine e vespere...Koncize la rurano esis suspektema. « Me esas marajita, lu pensis, lo esas facita ; la repento ne utilesas...Ma me povas defensar me de ante, kontre omno quon el povus agar !

Se me frapas el singlamatine, elu tante ploros dum la tota jorno kande me esos sur la agri ke nulu povos plu mem pensar flirtar kun elu...E singlavespere, kande me retrovenos, me demandos pardonu ed elu, me konsolacos el... » Il rezolvas ico, la desnoba nenobelulo ! Dum la morga dio, fruamatine, quik pos ke li manjis la pano, la fromajo, la ovi koquita en la padelo, quik pos ke el desinkombris la tablo, per lua grossa manuo il forte vango-frapas elu tale ke ico poslasas la traco dil fingri sur elua vangi, il sizas elu per la hari ed il frapas elu, il frapas elu, exakte quaze el meritabus lo. Pose il kuras ad ilua agri. Il bone previdis co, lua spozino ploras ; el ploras pri elua mortinta matro, ho ve ! El maledikas su acceptir tala mariajo : « Kad me esis mortonta pro hungro ? Pro quo me ne dicens no a mea patro qua livris me ?» Dum la tota jorno elu lamentas.

E la rurano, vespere, kande il retrovenas, genupozas avan el : « Mea marajitino, mea dolca spozino, pardonez, pardonez ! La diablo igis me iracoza. Me esas kulpoza, me esas trista. Dum la tota jorno me pensis pri vu. Nulatempe me frapos vu itere. »

Il parolas tante ad elu ke la siorino pardonas a lu. El preparas bona repasto, li manjas ol kune, e li iras por kushar su pacoze... Ma dum la sequanta matino, esas la sama agacho kam dum la predio. La rurano bategas elu kun fortoso ante departar kun lua plugilo por efektigar ilua laboro.

Cafoye, la muliero dicas a su plorante : »Ne esas posibla, il ne savas to quo esas batesar, tre probable il nulatempe subisis ico. Se lu savus to quo esas ico, il tamen ne agus kom tala bruto. »

E yen ke sur la voyo iras du anuncanti dil rejo kavalkante sur blanka kavali. Li salutas la damo e demandas ad elu, se el aceptas co, restoresar e repozar dum kurta tempo che elu : li esas fatigata.

« Volente, siori, yen pano, fromajo e vino. De-ube do vu venas, se me darfas savar ico ? Kad vu serchas ulo ?

-La rejo sendas ni por serchar mediko, ni devas transirar ad Anglia.

-Pro quo ad Anglia ? questionas la siorino.

-Bezonesas tre granda mediko. La filiino dil rejo esas malada. Depos un semano el ne plus povas manjar nek drinkar, aristo di fisho inkombras elua boko e obstruktas elua guturo. La rejo imper...

-La bona mediki ne esas omni en 'lontana' loko, repetas la damo. Mea spozulo esas tre savoza koncernante la humori ; me kredas ke il esas tam savoza kam Hippokrates.

-Vu jokas, kad ?

- Ho no, elu respondas, me ne deziras jokar...Ma lo esas justa ke il esas stranja kerlo, vin me avertas. Il esas tala, il esas tante ociera ke on obtenas nulo de lu se onu ne batas il.

-Vu dicas ?

-To quon me dicis. Oportas batar lu por ke il acepte flegar onu.

-Quale ico es stranja !

-Lo esas bizara, ma ico esas tamen komoda. Il risanigas tre bone la maladi pos batesir.

-Bone !...To esez !...Bone !...Ni ne oblivious...Ka vu povas dicar a ni ube lu esas, duminstante ?

El indikas lo, li kuras adibe, li salutas ilu de la rejo, li imperas ad il venar kun ili.
« Por quo agar ?

-Parolar kun la rejo.

-Por quo agar ?

-Agar kom mediko. La rejo bezonas vu e ni venis por querar vu."

La rurano dicas a li ke li lasez ilu laborar pace, ke li esas fola, ke il tote ne esas mediko e ke ilu ne iros kun ili.

« Tu bone savas ke oportas agar ulo, dicas un de la anuncanti.

-Nu, ni agez. »

Singlu de li prenas bastono e li batas ilu desupre adinfre , deinfre adsupre, til super la oreli e sub la infra parto dil dorso. La rurano sentas la frapi, cafoye ! Il cedas e il shamas ; l'anuncanti fortranas ilu al palaco di la rejo. Lu mustas retromarchar inter lia kavali blanca, kun kapo basigita.

« Kad vu trovis ulu ? questionas la rejo kande li arivas en la korto.

-Yen lu, ho Sioro, li respondas kune. La rurano pavoras. Il audis li rakontar al rejo ke il esas tre granda mediko, detrimentata nur per tre granda defekto, nome ociereso shaminda, ma se on batas il quale bezonesas, lu revelas doti admirinda...

« Nulatempe me audis parolar pri tala mediko, dicas la rejo. Ma ni probez. On batez il.

-Me es tote pronta, dicas un serjento.

-Vartez, la rejo dicas, vu esas tamen tro hastoza, me unesme ofros a lu pagar ilu. »

Il adparolas la rurano :

« Yen, Maestro. Se tu volas me igos querar mea filiino. Me volas absolute ke el risaneskez. Quanta pekunio tu demandas por salvar elu ?

-Sinioro, ye la Kristo qua nulatempe mentiis, me ne esas mediko, icon me juras a vu, me savas nulo pri la medicino, me ne povas risanigar elu.

-Ilun on batez », dicas la rejo.

La serjenti efektigas ico volente, e mem tre bone. Ma kande la rurano, plusafye, sentas ipsa to quon lu sentigis a lua damo, il opinionas esar fola durar suportar lo.

« -Esez indulgema, volontez esar indulgema, lu klamas. Me risanigos elu.

-Nun bone », dicas la rejo.

La yunino ja esis en la chambro, pala e livida. Oportis do risanigar el, o mortar ! Esis tamen plu bona risanigar el, od adminime probar ico. La vilajano,

sudorifanta, reflektis tam bone kam il povis : la aristo ne esas en la korpo, ol esas en la guturo. Konseque, se me sucesos ridigar ca yunino, l'aristo riacensos forsan...

Il dicas a la rejo :

« On acendez granda fairo hike ed on lasez me sola kun la princino. Se Deo volas, me risanigos elu.

-Ha bone », dicas la rejo.

On acendis la fairo, il facis folaji ! E la filiino dil rejo qua regardis ilu ne sucesis retenar su. El ridas, el ridas, e l'aristo spricas ek la guturo ! e la rurano saltas ek la chambro !

« Sinioro, Sinioro, yen l'aristo di vua filiino... Me salvesas !

-El risaneskas», dicas la rejo.

Plu tarde, pos instanto de tacado : « Tu esas granda mediko e me retenas tu en mea palaco. Tu havos omno quon tu bezonas.

-No, Sinioro, me pregas vu ; me deziras retroirar a mea hemo.

-No, Maestro, me pregas tu, me deziras retenar tu en mea hemo.

-Mea laboro expektas me, Sinioro. Kande me departis, hiere, me mustis portar la frumento al mueleyo por ke ol batesez ibe. Ne plus esas farino en mea domo.

-Por batesar ? » la rejo dicas.

Il signifis a lua du serjenti : « On batez ilu », il sospiris.

Kande la nenobela rurano, plusafye, sentis ipsa, to quon lu sentigis a lua damo, desupre adinfre, deinfre adsupre til super la oreli e sub la infra parto dil dorso, il opinionis esar fola suportar lo.

« Esez indulgema, Sinioro, me restas.

-Nun bone », dicas la rejo.

La rurano, do, koaktesas restar en la korto, en la kastelo. On razas ilu, on tondas ilu, on vestizas lu per la robo reda ; il respiras kelke plu quiete... Ma la maladi di ca lando saveskis la risanigo : li adkuras, li tedas la rejo. La rejo meditas en su ipsa : « Lo esas yusta », ilu pensas. Il advokas la mediko :

« Tu audas li, Maestro, lu dicas. Flegez ita homi, tun me pregas. Risanigez li.

-Esez indulgema, Sinioro. Li esas tro multanombra, me nulatempe povos flegar li omna.

-Esas domajo », dicas la rejo.

Il signifas a lua du serjenti qui ja arivas kun bastono.

« Ilun on bat..., komencis dicar la rejo.

-Esez indulgema, Sinioro, me risanigos li, se Deo volas lo.

-Ha bone, dicis la rejo.

-On acendez granda fairo hike, klamis la vilajano, e ke omna sana homi livez la chambro kun vu, Sinioro. Me devas restar sola kun la ceteri. »

On acendis la fairo, il ne facis folaji, il parolis a la maladi :

« Ye la nomo di Deo qua kreis me, me ne povas risanigar vi omna, il dicas a li, la quanto di la maladesi esas tro fortia e vi ne esas sate rezistiva. Yen do quon me agos. Me bruligos en ca fairo ta qua esas la maxim malada de vi e kande lu esos komplete brulita, omna ceteri bezonos nur absorbar kelkete de lua cindri por esar purigita e fortigita. Pose li povos dankar Deo, nam li omna esos risaneskinta. »

La maladi interregdas, serchante ta qua esas en la maxim mala stando : singlu opinionas ke lu ne esas la koncernato ; nulu konfesus esar tala, mem se on donus a lu la tota lando Normandiana ; nun nulu esas sufranto. « Tu esas ardoroza pro febro, ho tu, dicas la rurano, tu esas certe la maxim malada.

-Ma tote ne, Maestro, vu alejis me tante rapide. Ico esis morbo pro qua me sufrys de tante longa tempo. Me ya esas risaneskinta.

-Nu, lore departez. Pro quo tu esas ankore hike ? Departez e pludurez standar bone, mea amiko. »

L'amiko transiras la pordo e dicas al rejo qua questionas lu kad lu standas kelke plu bone :

-Ho vere yes, Sinioro ! Me esas plu sana kam pomo. Ha ! vu havas mediko, granda mediko..."

Ka me bezonas dicar a vi la sequo, Gesiori qui askoltas me tante bone ? Ne

posrestis malado, basa- od altastatura, ne plus esis ulu en mala sanesala stando. La vidajo di bela granda fairo esas tre rivigorizanta probable 'quoniam' omni departis dum dicar ke li esis salvita. La rejo esis ravisata, astonegata pro admirio :

« Quale do tu povis agar tante rapide, ho mea dolca Maestro ?

-Nu, Sinioro, me agis magio a li, ya me agis magio. Me konocas formuli magial mem plu potenta kam la jinjero e la cinamo. Le maxim potenta de omni aganta a la vivo di la homi.

-Ha ! la rejo dicas. Tu havos omno quon tu deziras, pekunio, kavali, bestii-trupi, e mea amikeso se tu volas ol anke, mea estimo maxim alta omnakaze. »

La rejo ridetas kun dolceso :

« Ma ne plus koaktez me pregar tu per bastono-frapi, mea amiko. Me havas skrupulo frapigar ulu quale tu esas.

-Sinioro, sinioro, danko, dicas la rurano. Vu ne bezonos. Me esas tote devota a vu nun e me esos tala tam longatempe kam me vivos ; me kredas ke nulatempe itere me oblivious to quon oportas facar. »

Il retroiris por querar ilua spozino, ed fakte omna testi asertas ke il amoris elu e ke il afeconis elu til lua morto, sen batar el, sen frapar el. Lo esas elu, advere, qua donabis ad il ilua cienco ed ilua diplomi !

(*La autoro di ca rakonto esas anonima*)

DII DIL PATRIMONIO EUROPANA EN PARIS : Vizitinda loki dil povo guvernerial

La "salon doré" (orizita salono) labor-chambro dil prezidanti dil Franca republiko

Ita evento 'okuranta' dum la triesma semano-fino di septembro ofras l'oportuneso enirar la altaranga loki dil povo politikal, kustumale interdiktata a la publiko. Ni selektas.

Pro ke li esas vera trezori di historio, la avan-chambri dil povo politikal di Francia, li lasas su invadar, dum la tempo dil **32ma dii Europana dil patrimonio**, cayare dum la 19ma e 20ma di septembro. Kom juveli dil Franca arkitekturo, la tranquila saloni e la granda accepto-chambri dil republiko valoras la peno vizitesar. Oli honorizas l'arto Franca e lia dekoruri esas tante richa ke oli povas komparestar sen shamigo a certena muzei. Por deskovrar la salono di markezino de Pompadour, rivivar la trepidado dil fola yari di la Palais-Royal (Palaco-Rejal) od olta dil granda kontrati qui facis la Historio di Francia e dil mondo, lo esas la importanta semano-fino dil yaro.

+ La palaceto dil ministreyo pri Exterlandana Aferi

La dicitu establisero ofical konstruktesis inter 1844 e 1855 por aceptar la ministerio pri Exterlandana Aferi che la numero 37, quai d'Orsay. Lo esis lore la unesma foyu kande publika edifico konstruktesis por aceptar la personaro di aparta ministerio. Konceptita segun inicio da Guizot, ministro pri Aferi Exterlandana di ta epoko, ica palaceto, havanta stilo arkitektural Napoléon III, komence destinessis gastigar monarki, guvernanti e diplomacisti stranjera. Ita orizita juveluyo nulatempe chanjis olua adreso, e ico nomizigas lu "Quai d'Orsay". Ol anke esis la ceno di

negociadi internaciona qui facis Historio. Parolesas, ultre lo, pri fundo historial havanta exceptala richeso (**nunepoke ol parte transportis sua mobli a La Courneuve**). Ol konservas en lua sino letri, depeshi same kam karti, qui evas, koncernante kelki de li, de la Mezepoko.

Adreso // *Quai d'Orsay, 7ma distrikto di Paris.*

+ La Palaco dil Elizeo

En la Palaco dil Elizeo

La dii dil patrimonio ofras l'oportuneso vizitar l'epicentro dil Franca vivo politikal : La Palaco dil Elizeo. Ol konstruktesis en 1720 por Louis Henri de La Tour d'Auvergne, komto di Evreux. Triadek yari plu tarde, Ludovikus (Louis) XV ofris ol a markezino de Pompadour ante ke la bofrato di Napoléon Bonaparte, Joachim Murat, igos ol kom lua rezideyo ofical e ke lua nevulo Napoléon III agez same. La nombroza anekdoti di ta loko plene saliigesas en la tranquila saloni di lua nuna lokacanto, François Hollande.

Adreso // *55, Rue (Strado) dil Faubourg Saint-Honoré, 8ma distrikto di Paris.*

+ **La Palais-Royal (Palaco-Rejal), sideyo dil Statala Konsilantaro, dil Konstitucala Konsilantaro e dil ministreyo pri Kulturo**

En ol esas memoro pri instanti di gracio,

Chambro dil Asembleo general di Statala Konsilantaro

kun la nasko dil Operteatreyo ed olta dil Comédie-Française (teatreyo dil Komedio-Franca), instanti di historio kun neignorebla epizodi dil Franca Revoluciono, til la « fola yari » (1780 til 1830), kande la dicita Palaco divenabis la loko maxim frequentata e famoza di Paris, pro lua butiki, lua ludo-tabli ed altra motivi min revelinda. Komence dil XIXma yarcento, ica veneracinda sideyo dil tri de la maxim importanta institucuri politikal di Francia esis tre reputita...pro lua debochistini e lua vendisti de imaji erotika.

Adreso // *8, Rue (Strado) de Montpensier, 1-ma distrikto di Paris.*

(Tradukuro di artiklo publikigita en la interretala edituro dil jurnal LE FIGARO)

INFORMO « PEOPLE »

Princo Karolus (Charles) refuzas ke la korpo-gardisto di Kate Middleton esez viro

On asertas ke Princo Karolus imperis ke la protekto di lua bofilino, Kate Middleton, asumesez exclusive da mulieri. Ilua skopo : evitar ke la matro di Karla (Charlotte) e Georgius (George) povos havar aventuro sexual kun elua korpo-gardisto. Ka pro memorajo dil supozata amorala relato inter princino Diana e la viro komisita por lua protektado ?

Ka korpo-gardisto esas danjero por la paro William e Kate ? A princo Karolus, ica minaco semblas esar vere reala. Il ya demandabis ke la proxima gardisti di dukino de Cambridge esez exkluzive feminala. « Quik kande Kate divenis fiancitino rejal, Karolus efektigis ica demando, per precizigar lua volo ne volar acceptar irgamaniere la risko ke el expozez su a danjeroza relato kun homulo », tale savigis anciena membro

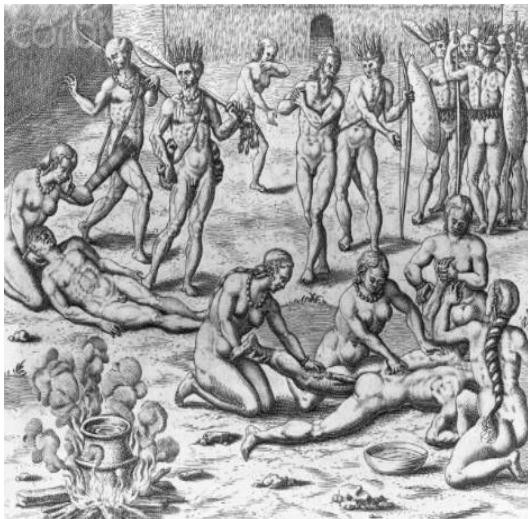
di policala grupo di « Scotland Yard » a la *Daily Express* recentamente.

Depos elua fianceso kun William en 2010, Emma Probert e Karen Llewellyn sucedas l'una l'altra por sorgar pri la protektado di Kate Middleton. Anke Karla e Georgius esas strete surveyata da muliero armizita per revolvero ye 9 milimetri akompananta ca infanti mem kande onu chanjas lia lanji.

(*Segun artiklo da Hortense Nicolet, publikigita en la interretala edituro dil jurnal LE FIGARO*)

La anciena Mexikiani prizis lia enemiki...kande li esis bone koquita

Osti trovita proxim la fortreso Mexikiana di La Quemada (ye aproxime 600 km nordweste de Mexiko), olqui datizesas de 500 til 900 p.K., atestas ke la populi qui habitis lore ita regiono traktis tre diferante la viktimi dil kombati. La restaji analizita da du ciencala exploranti dil « Arizona State University » montras ke la kadavri trovita exter la muri, probablamente mortinta lor dessucesoza asalto, konstatigas ke ico esis vera buchado : li esas incizachita, ruptita e mem brulita. Ico pledas por la kanibaleso. Certena kranii, ultree, havas truo indikanta ke li esabis expozata, forsan por despersuadar lia

samtribuani entraprezar plusa ataki. La kadavri dil supozata defenseri trovita interne di ca fortreso, opozite, vidigas delikata entaliuri – la karno di oli esis deprenata sorgoze – e traci di sikigo qui indikas prefere funeral ritui di veneraco. Onu nesavas exaktamente

ti qui esis la facanti di tala praktiki. On nur savas ke li relatis a la granda civilizuro pre-Azteka di Teotihuacan. La desaparo di ta laste dicitu, ye cirkum 700 di nia ero, desstabliligis mez-Amerika ed eruptigis multa konflikti di qui La Quemada, kun olua muri di 4 metri ye alteso e tam multe ye dikeso, esas la muta testo

Dokumenti klarigas la projeti nuklear dil Japoniani

Loto de kayeri di laboratorio, datizita de oktobro til novembro 1944, trovita en la Universitato di Kyoto montras ke la fizikisti di ca ex-chefurbo imperial laboris pri la 'ultracentrifugo', t.e. tekniko vizanta plurichigar urano e lua varietato fendebla : la urano 235, olqua esas klefa etapo por la produkto di armi nuklear. Ita voyo esis desfacila, ma multe min kam la solvo Usana apogante su sur la filtrado. Ica selekto, do, ne esis

mala. Du esquadi esis implikata en ta sekretega programo : la una, che la instituto Riken en Tokio, dependanta del armeo imperial ; la altra en Kyoto, dependanta de la Navaro. Ita kayeri povus posibligar evaluar la stando di avanco di ca poke konocata laboruri, la Usani konfiskinta la plu multi de la arkivi sciencal dum agosto 1945.

La tempesti Irlandana retrojetas la kanoni dil « Armada »

La veterala domaji qui sukucas la litoro westal di Irlando igas tre felica la arkeologiisti : perturbata per fluxi, la strandala rezidui dil «Armada» olqua asertesis esar nevinkebla e sekurigonta desembarko Hispana en Anglia en 1588, ne finas strandar sur la plaji. La nombroza objekti trovita – inter li esas splendida kanono, probablamente kulebrino – venas supozeble de *La*

Juliana, t.e. un de la tri navi sinkigita dal tempesto avan la urbo Sligo. Se la kareno dil unesma aparas de nun, olti di le du cetera restas enterigita sub la sablo.

NIFO pavorigas la monaki di Buddista templo

Quo eventis dum la 28ma di mayo 2015, en la templo Buddhista di Baita, meze dil provinco Chiniana Anhui ? Ye aproxime 23 kloki, la dormetanta monaki tresayante vekigesas da alarmo-signalo. La surveyo-sistemo di ca loko fakte detektis nenormala prezenteso.

Itanokte, la monako Shi-Xingkong esas komisata pri la sekureso : «Kande me audis la alarmo-signalo, me levis me en la skopo desfuncionigar olu, ante irar vers la exterajo por efektigar verifiko, ma me ne vidis ulo nekustumal. » Il rezolvias do spektar la imaji dil surveyo-kameri. Esis vere intruzo. La video duras dum sep minuti e revelas la prezenteso di lumoza objekto decensanta de la cielo e glit-fluganta super la templo. Ol chanjigas

konstante lua aspekto, irante de la formo di pomo ad olta di fluganta disketo, ante vidigar...sidanta Buddho ! Pose ol desaparas dum kurta tempo ante riaparar en la salono dil templo dum aproxime 10 sekundi. » « Se ita kozo ne enirabus la halo, ni nulatempe suspektabus lua prezenteso » Chen Songzheng konfirmas, ilqua esas altra monako komisita por la jerado dil templo. Pos sep minuti la NIFO komencis rotacar sempre plu rapidamente, ante desaparar, definitive tafoye.

La jenerozeso Islandana

Plu kam 10.000 habitanti di Islando asertas esar pronta acceptar refujanti Siriana

L'autoritatozi Islandana anuncis recentamente ke li esas pronta

acceptar kinadek refujanti Siriana. Ita nombro semblis ridinda a Bryndis Björgvinsdottir, skriptistino e profesoro Islandana, koncernante ica lando havanta aproxime 330.000 habitanti. Dum la 30ma di agosto, el facis « Facebook »-a pagino titulizita « Siria advokas » por kurajigar elua samlandani acceptar suplementala refujanti en lia hemi. Lor la 31ma di agosto, komence dil posdimezo, plu kam 10.000 Islandani respondabis ad ica advoko. Dokumento surlinea esis kreita por ke singlu povez enskribar su ed indikar klare la helpo quan lu pensas povar furnisar. La donataji transmisesos a la Reda-Kruco.

LA FILMO *SOLA SUR LA PLANETO MARSO* MONTRITA EN LA KOSMOSPACO ANTE LUA UNESMA PRIZENTO PUBLIKA

La venonta filmo dil facinto di *Blade Runner*, qua encenigas Matt Damon kom astronauto sen kompani sur ta reda planeto, vidigesis kom exkluzivajo por kelka privilejiziti dil kosmospacala staciono internaciona.

Omna homi yurizesas sidar en cinemo, mem ti qui vivas en la

kosmospacala staciono internaciona (ISS). Dum recenta semanofino, kelka privilejiziti quiete sidanta avan lia skreni ye 400 kilometri de altitudo spektis kun granda plezuro ante lua unesma prizento publika *Sola sur la planeto Marso*, la nova filmo da **Ridley Scott**. La famoza facinto di *Alien* ofris a li ita spektaklo ante publika prizento per spektigar da li ca filmo un monato ante lua aparo en la cinemi.

Adaptita de la sucesoza romano samnoma dal Usano Andy Weir, verko pri cienco-fiktivajo ma havanta traiti realismal, *Sola sur la planeto Marso*, publikigesas en Francia che la editerio Bragelonne. Ita texto rakontas l'aventuro solitara di Mark Watney astronauto dil NASA, interpretata da **Matt Damon**, sen kompani sur la reda planeto.

L'astronauto Scott Kelly rezolvis igar nemortiva ta instanto per sendar a lua "Twitter"-loko, fotografuro pri ca fimo. Il skribas : "On spektis *Sola sur la planeto Marso* che la kosmospacal staciono internaciona hiere vespere ! E hodie on laboras por nia voyago sur la planeto Marso dum nia yaro pasata en la kosmospaco. »

TAO-TE-KING

Sequo dek-e-duesma

XLI

Kande sajulo dil maxim alta rango
audas parolar pri la VOYO,
lu divenas zeloza ed agas segun ol.
Kande sajulo di meza rango audas
parolar pri la VOTO,
lu kredas duime, dubitas duime.
Kande sajulo di basa rango audas
parolar pri la VOYO,
lu ridegas.
Se lu ne ridegas,
lo esas pro ke ne ja parolesis pri la
VOYO vera.

Yen pro quo autoro di sentenci dicas
ico :
La Voyo klara semblas obskura.
La VOYO dil progreso semblas
regresema.
La VOYO plana semblas aspera.
La VIVO suprega semblas sama kam la
valo.
La pureso suprega semblas esar
shamindajo.
La VIVO larja semblas esar nesuficanta.
La VIVO intensa semblas esar sekreta.
La realeso vera semblas esar necerta.
La granda quadrato ne havas anguli.
La grand instrumento dificile
perfektigesas.
La granda modulaco ne esas audebla.
La grand imajo esas sen konturo.

La VOYO en lua sekretajo ne havas
nomo,
lo esas tamen olu
qua prodigas e parfinas.

XLII

La SENSO genitas l'Uno.
L'Uno genitas la Duo.
La Duo genitas la Trio.
La Trio genitas omna kozi.
Di omna kozi la reverso esas l'obskura.
Omna kozi tendencas a la Lumo,
e la fluo de forco donas a li la harmonio.

To quon la homi odias,
lo esas orfanesar, sola, sen merito.
E tamen rej i princi
selektas ita vorti por descriptar su.
Nome per plugrandigar la kozi on
plubasigas oli,
Per plubasigar oli, on plugrandigas oli.
Pos altri, me docas ico :
« La violentozi ne mortas en lia lito ».
Me volas igar de co la konkluzo di mea
docado.

XLIII

Sur tero, la kozo maxim flexebla vinkas
la maxim harda.
Lo Nemateriala penetras mem to quo ne
havas interstici.
Ad ico konocesas la valoro dil ne-agar.
La docado sen parolo, la valoro dil ne-
agar,
skarsa esas sur tero ti qui atingas ico.

(Duro sequos)

HISTORIO DI ROMA

La vestalo Claudia

Dum la tempo kande Hannibal devastis Italia, la Romani konsultis la libri dil sibili ed adportigis de Pessinus la statuo di la matro dil dei. Dum retrosequar la fluvio Tiberis, la navo sur olqua on lokizabis ol haltis subite meze dil fluvio, e nul esforco ne povis avancigar ol. On konsultis itere la libri dil sibili, ed on lektis en oli ke nur la manuo di chastega muliero povus itere movigar lu. Quik la vestalo Claudia, neyuste suspektata incestir, suplikas la deino sequar elu, se el konocas elua inocenteso. Pos ita prego el atachas elua zono a la navo, e haulas ol vers la rivo. Nasica, qua konsideresis kom la maxim vertuoza de elua samcivitani, acceptis en sua domo la statuo di la matro dil dei, e ditenis ibe ca tante augusta hosto til ke on konstruktabis templo por el.

M. Porcius Cato la Censoro

M. Porcius Cato abandonis la urbo Tusculum, lua nasko-loko, segun la solicito da Valerius Flaccus, por irar instalar su en Roma. Il esis unesme tribono legionano en Sicilia : pose il efektigis kun multa kurajo la funcioni di questoro en l' armeo di Scipio. Il markizis lua pretoreso per judiciado nekoruptebla, e per la konquesto di Sardinia, ube il instruktigis su pri la Greka literaturo dal poeto Ennius. Dum lua konsuleso il submisis la Keltiberiani. Por prenar de ta populi la povo revoltar, il sendis per skriburi a singla de lia urbi l' impero abatar olua muraro. Omni obediis senfriste, singla persuadesis ke ita impero koncernis nur olu e ne la ceteri. Dum la milito

di Siria, Cato esante tribono legionano sub impero da M. Alcilius Glabrio, il kaptis la altaji di le Thermopyles ed ekpulsis l' enemiki de oli. Kande il esis censoro, il ekpulsis de la senato T. Flaminius, viro konsulal, qua, dum la tempo kande il imperis en Gallia, volante vidigar da yunulo quan il amoris, spektaklo segun lua gusto, ekirigis desfortunozo de lua karcero, ed imperis ke ilu esez egorjata lor festino. Cato esis la unesmo qua erektigis splendida edifico, nomizita Baziliko. La siorini Romana postulis che la senato la permiso surhavar la ornamenti luxal qui interdiktesis ad eli per la lego Oppia. Il opozis su tre vigoroze a lia demando. Nefatigebla akuzanto di la mala civitani, kande il evis okadek yari il akuzis Galba. Il akuzesis ipsa, quaradek-e-quar foyi, e sempre il absolvesis honorinde. Nulatempe il cesis pledar koram la senatani por la destrukto di Karthago. Il evis plu kam okadek yari, kande naskis filiulo de ilu. Pos lua morto, la kustumo establisesis en Roma portar lua imajo en la funerala konvoyi.

C. Claudius Nero, e Hasdrubal, fratulo di Hannibal

Hasdrubal, fratulo di Hannibal, iris ad Italia kun trupi konsiderinda ; e lo esabus la fino dil imperio Romana, se lu povabus juntar su ad sua frato. Ma Claudius Nero, qua kampis en Apulia, a mikra disto de Hannibal, lasas en lua kombato-tereno parto de sua armeo, prenas kun su elita arme-korpo, iras rapidege renkontre a Hannibal e unionas su kun sua kolego Livius, proxim la urbo Sena ed an la rivi dil fluvio Metaurus ube amba vinkis Hasdrubal. Nero retrovenas a lua kampo tam rapidamente kam il departabis de ol e forjetigas la kapo di Hasdrubal pede dil fortifikajo di lua fratulo. Vidante ico, Hannibal agnoskis desvinkir pro la mala fortuno di Karthago. Kom rekompenco di lia vinko, Livius eniris Roma kun la honorumi dil triumfo, e Nero kun olti dil ovaciono.

Tradukuro extraktita de la verko : DE VIRIS ILLUSTRIBUS

NIA POEZIALA ANGULO

MISTERIO

Tra densa nebulo e mult enigmati
La homi duktesas al dio tombala.
Per tasti di blindo, senfina persequi,
Li serchas un lumo eterne fuganta.
Lun vane li vokas ; ol restas marmora
Por lia supliko di tenebrizati.
E kande li kredas tenar lu kaptita,
Fantomon li trovas en sua embraci.
...

Misterio, misterio, ho quante tu pezas
Ye l'savo-deziro rodanta ni sempre !
Kad tu ne kompatos la longa sufrado
Dil homi luktanta en tua tenebri ?
Eskartez la nokto, lacerez la veli ;
Ni povez unfoye vidar tu lumoza !
Ma pro quo ta pregi ? En tu ni komencis,
En tu ni permanas, en tu ni expiros.

Obliviata klami sen irga espero,
Plen lumo ya venos, la suno brilados,
Pos nia trapaso dil veli ombroza.
Yes infre tastado, erori, misterio ;
Ma supre lumizo, klar vido, kompreno
Dil kozi konfuza trovata sur tero :
Al pia humili la ipsa vereso
Explikos dil mondo la grand enigmato.

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta: *Pro insulto facita da rejo Agamemnôn a lua sakrifisto la Deo Apollôn punisas per mortigera epidemio la Akhaiani. Pos granda dispujo kun rejo Agamemnôn, la heroulo Akhillevs mustas cedar. Il imploras lua deala matro Thétis por pledar favore a lu koram Zevs la rejo dil Dei. Zevs konsentas grantar sua helpo ad Akhillevs e sendas mentiera sonjo ad Agamemnôn. Pro miskompreno, la Akhaiani volas departar e retroirar a lia hemo. La rejo e militisto Odissevs tamen probas despersuadar li agar tale, e tandem li preparas su a la kombato. Ma la Troiani avertita da Iris sendita da Zevs preparas su anke a la kombato. 'Nihilominus' amba partisi probas obtenar interkonsento por posibla paco. Ma Zevs sencese tedata da Hèrè acceptas ke fine erupiez la milito. Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a la milito balde komenconta. La kruelaji debutas senfiste ed esas hororinda. La Akhaiani komencas desvinkar lore Deino Hèrè rezolvas intervenar per suplikar Zevs qua paroleskas. Plu tarde Deino Athènè instigas Diomèdès kombatar sucesoze Arès la milito-deo. Pro diskurso dal divinisto Hélénos la Troiani rihavas kurajo e la milito divenas mem plu frenezioza. Senesperigita la spozino di Hektôr iras renkontre ad elua marajito kun elua infanteto. Hektôr renkontras Paris ed esas provizora ceso dil kombati.*

-Askoltez me, ho Troiani ed Akhaiani havanta bela knemidi, por ke me dicez a vi to quon mea kordio imperas me dicar. La sublima Kronido ne siglis nia federuro, ma il meditas opresar ni omna per kalamitati, til ke vi kaptos Troiè havanta fortia turmi, o ke vi esez domtita apud la navi qui fendas la maro. 'Quoniam' vi esas la princi dil Panakhaiani, ita de vi quan lua kurajo instigos kombatar kontre me ekirez la rangi e kombatez la deala Hektôr. Me dicas lo a vi, e Zevs esez testo : se ilta ocidos me per lua bronza piquo, spoliante me de mea armi, ilu forportos oli en lua navi kava ; ma il retrosendos mea kadavro a mea domo, por ke la

Troiani e la mulieri dil Troiani bruligez mea kadavro sur rogo ; e se me ocidos ilu , e ke Apollôn donos a me ita glorio, me forportos lua armi a la santa Ilios e me suspendos oli en la templo dil Arkero Apollôn ; ma me retrosendos lua kadavro a la navi solida, por ke la haroza Akhaiani sepultez lu. E li erektos tombo por ilu an la litoro di la larja Hellèspontos. Ed ulu de la futura homi, navigante sur la nigra maro, en lua navo solida, dicos, dum vidar ca tombo di militisto mortinta depos longa tempo : -Ilta ocidesis dal famoza Hektôr di qua la kurajo esis granda.- Il dicos lo, e mea glorio nulatempe perisos.

Il parolis tale, ed omni duris tacar, pro ke li ne audacis refuzar nek acceptar. Lore Ménélaos staceskis e dicis, plena de reprochi, e sospirante produnde :

-Ho ve ! Akhaianini minacanta , e ne plus Akhaiani ! Certe ico esos granda infameso a ni , se nulu de la Danaani staceskas kontre Hektôr. Ma mankez a vi la tero e l'aquo, a vi qui duras esar sidanta sen kurajo e sen glorio ! Koncernante me, me armizesos do kontre Hektôr , nam la vinko fine esas en la manui dil Dei Nemortiva.

Tale ilu parolis, ed il kovris su per lua bel armi. Lore, kompatinda Ménélaos, tu trovabus la fino di tua vivo sub la manui di Hektôr, nam il esis multe plu fortia kam tu, se la Reji dil Akhaiani, staceskinte, ne retenabus tu. E l'Atreido Agamemnôn qua imperas adfore prenis a lu la manuo e dicis ad il :

-Ho fola Ménélaos, alaktito di Zevs, deube venas a tu ica dementeso ? Retenez tu, malgre tua chagreno. Cesez volar kombatar kontre plu bona militisto kam tu, nome la Priamido Hektôr, quan omni timegas. Akhillevs, ilqua esas multe plu fortia kam tu en la batalio famizanta la militisti, timas renkontrar ilu. Durigez do sidar en la rangi di tua kompanuli, e la Akhaiani ecitos altra kombatanto. Quankam la Priamido esas brava e nesaturebla pri milito, me pensas ke il reposos volunte, se il evitos ica ruda kombatato.

Ilu tale parolis, e la spirito dil heroulo persuadesis per la saja paroli di lua frato, ed il obediiis ilu. E lua servisti, joyoza, prenis la armi de lua shultri. E Nestôr staceskis meze dil Argiani e dicis :

-Ha ! certe, granda trauro invadas la lando Akhaiana ! E la olda kavaliero Pelèus, ecelanta e saja « agora »-ano dil Myrmidôni, jemos grande, ilu qua,

olim, questionanta me en lua domo, saveskis, joyoze, qui esis la patri e la filiuli di omna Akhaiani ! Kande il savos ke omni esas teroranta pro Hektôr, il prizentos ofte la manui vers la Nemortivi, en la skopo ke lua anno , exter lua korpo, decensez aden la domo di Aidès ! 'Utinam ', ho Zevs, Athènè e Apollôn, me esez yunesoza , quale dum la tempo kande, proxim la rapida fluo Kéladontès, la Pyliani kombatis kontre la Arkadiani armizita per piqui, sub la muri di Phéia adube venas la flui dil Dardanos. Meze di li esis la deala militisto Ereuthaliôn, havante sur lua shultri la armi di rejo Arèithoos, la deala Arèithoos quan la gehomi havanta bela zoni nomizis la mazo-portanto, pro ke il kombatis nek per arko, nek per longa piquo, ma pro ke il ruptis l'enemiki helpe di fera mazo. Lykoorgos ocidis lu per ruzo e ne per forteso, sur streta choseo , ube la fera mazo ne povis eskartar de lu la morto. Ibe, Lykoorgos , avertante il, perforis lu per sua piquo en la mezo dil korpo, e renversis lu adsur la tero. Ed il spoliis lu del armi quin donabis a lu, la ruda Arès. Ja lore, Lykoorgos surhavis oli dummilite ; ma , oldeskinta en sua domi, il donis oli a lua kara kompanulo Ereuthaliôn, qua, tale armizita, provokis le maxim brava. Ed omni tremis , timegante, e nulu audacis rektar. E mea kordio audacoza instigis me kombatar, fidante mea forci , quankam me esis la maxim yuna de omni. E me kombatis, e Athènè grantis a me la vinko, e me ocidis ita robustega e bravega militisto di qua la granda kadavro kovris vasta areo. Utinam me esus tale yunesoza e ke mea forci esus nelezita ! Hektôr havanta movanta kasko komencus quik la kombatato. Ma vi ne hastez luktar kontre Hektôr , ho vi qui esas le maxim brava de la Panakhaiani.

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

La dek-e-unesma rakonto

[dicas quale *Strigospegul'* engajigas su che sacerdoto e quale il manjas lua rostita hanini de la spiso.]

En la lando Brunsviko ibe trovesas vilajo, en la arkiepiskopio di Magdeburgo, nomata Budjenshtedo. Ibe *Strigospegul'* venis aden la domo dil parokacho. La parokacho engajis ilu kom servisto, ma il ne konocis ilu, e parolis ad ilu, ilu havez bona dii e bona servo che il e manjez e drinkez lo maxim bona, tam bone kam lua keleristino. Ed omno quon ilu devas facar, ilu facez per duima laboro. *Strigospegul'* dicis yes ad ico, ed ilu vidis, ke la keleristino dil parokacho havis nur un okulo. E la keleristino, el ipsa, prenis du hanini e shovis li sur la spiso, por ke li rosteskez, ed el imperis a *Strigospegul'* sideskar che la herdo ed ilu turnigez li. *Strigospegul'* esis bonvola e turnigis la du hanini an la fairo, e kande oli nun esis preske rostita, lore ilu pensis : « La parokacho ja dicis kande lu engajis me, me manjez e drinkez tam bone kam ilu ed ilua keleristino, ed ico povus mankar che ica hanini, e tale la paroli dal parokacho ne esus vera, e me anke ne manjus de la rostita hanini. Me esez tante saja, por ke ilua paroli durez esar

vera », e lu ruptis un hanino ek la spiso e manjis ol sen pano. Konseque kande proximeskis l'instanto dil repasto, lore la keleristino dil parokacho (el esis tuerta) venis an la fairo e volis gustar de la hanini. Ma yen el vidis, ke nur un hanino esis sur la spiso. Lore el dicis a *Strigospegul'* : « Hanini esis ya du, adube forprenesis l'altra ? » *Strigospegul'* parolis : « Muliero, apertez anke vua altra okulo lore vu vidos omna amba hanini. » E pro ke il tale reprochis a la keleristino elua tuerteso, el tre iraceskis ed esis iracoza kontre *Strigospegul'* e kuris a la parokacho e parolis ad ilu, quale ilua korta servisto tale mokis elu pro elua tuerteso. E ke el shovis du hanini sur la spiso e ke, kande el regardis li, quale li rostadis, lore el trovis ne plu kam un hanino. La parokacho iris al fairo en la koqueyo e parolis a *Strigospegul'* : « Pro quo tu mokas mea servistino ? E me certe vidas, ke nur un hanino esas shovita sur la spiso e tamen esis du de li. » *Strigospegul'* parolis : « Yes, de li ya esis du. » La parokacho

parolis : « Adube do desaparis la altra ? » Strigospegul dicis : »Olta esas ya sur la spiso ! Apertez vua amba okuli,

lore vu certe vidos, ke un hanino esas shovita sur la spiso. Iton me dicabis anke a vua keleristino. Lore el iraceskis. » Lore la parokacho rideskis e parolis : « Iton mea servistino ne kapablesas agar, apertar amba okuli, nam el esas tuerta e konseque havas nur un okulo. » Strigospegul' parolis : »Mastro, icon dicas vu, icon ne dicas me. » La parokacho dicis : « Ico eventis e restas tale, ma tamen un hanino desaparis. » Strigospegul' dicis : « Yes, un hanino desaparis ed un esas ankore sur la spiso. Me manjis la altra, quale vu ya dicis, me manjez e drinkez tam bone kam vu e vua servistino. 'Itaque' me regretis, ke vu mentiabus, se vu manjabus la hanini vi amba e ke me ne recevabus kelkete de li. Por ke vu nun ne divenez mentiero pro vua paroli, me parmanjis tote un hanino. » Konseque la parokacho saciesis per co e parolis : »Mea kara servisto, un rostajo ne esas importanta a me, ma agez future segun la volo di mea keleristino, quale el deziras. » Strigospegul' parolis : »Yes, kara

mastro, lo esez quale vu imperas me. » Pose kande la keleristino imperis Strigospegul', il agez ulo, iton il agis duime. Kande il devis adportar sitelo de aquo, lore il adportis ol miplena, e kande il adportis calorizoligni por la fairo, lore il adportis un lignopeco. Kande il devis donar a la bovulo du garbi ek feno, lore il donis a lu nur un garbo, kande il devis adportar un litro ek vino de la gasteyo, lore il adportis militro, e simile en multa okazioni, tale ke el remarkis ico et ke il facis ico ad elu por chagrenigar el. E, tamen, el volis dicar nulo a lu ed akuzis il opoze a la parokacho. Lore la parokacho parolis a Strigospegul' : »Kara servisto, mea servistino plendas kontre tu e tamen me pregabis tu, por ke tu facez omno quon el deziras. » Strigospegul' respondis : »Yes, mastro, me anke agis nulamaniere altre, kam ito quon vu imperis me. Vu dicis a me ke me facez to quo esas facota por vu per duimo de laboro e vua servistino vidus volunte per amba okuli e tamen vidas nur per un okulo ed el vidas nur duime. Me do facis duima laboro. » La parokacho rideskis e la keleristino iraceskis, ed el parolis : »Mastro se vu volas pluse mantener ca bubesal fripono,... » ke elu lore forkuros de lu. Konseque la parokacho devis permisar a Strigospegul', ad ilua servisto, kontrevole, libera tempo. Ma yen ilu helpis parolis pri lu a la agrokultivisti, nam la sakristo mortabis recente. E tale pro ke nun la agrokultivisti ne povis durar esar sen meshelpanto, lore la parokacho interkonsilis ed interkonsentis kun la agrokultivisti. Tale li acceptis Strigospegulo kom kloshisto.

(Duro sequos)

KA NUKLEARA EVENTI HAVIS LOKO EN INDIA DI ANTIQUA EPOKO ?

Ico semblas evidenta en Mohenjo Daro. Nome, kande exkavi facita en Harappa e Mohenjo Daro atingis la nivelo dil stradi, on deskovris skeleti dispersita tra ica civiti, multa de li tenante manui e sternante en la stradi, quaze ulainstante terorinda lasta judicio eventabis. La homi esis nur jacanta e ne-enterigita en la stradi dil urbo. (...)

E ta skeleti evas de plura mili de yari, mem segun la tradicional normi dil arkeologio. Quo povis produktar tala kozo ? Pro quo la kadavri ne deperisis o ne manjesis da neamansita animali ? Ultree, ne esas videbla kauzo di violentoza morto korpal. Ica skeleti esas inter le maxim radioktiva irgatempe trovita, ye egaleso kun olti di Hiroshima e Nagasaki.

En ula loko, ciencisti Sovietana trovis skeleto havanta nivelo radioktiva 50-ople plu fortia kam devabus esar normalmente. Altra civiti trovesis en nord-India montranta indici di explozi di tre granda fortreso. Un de ta urbi, trovita inter la fluvio Ganga e la monti di Rajmahal, semblas esir exposita ad intensa kaloro.

Enorm amasi de muri e fundamenti di ta anciena civito esas kunfuzita, vere vitreskinta ! E pro ke ne esas indico di erupto volkanal en Mohenjo-Daro od en la cetera urbi la kaloro suficiente intensa por fuzar vazi ek argilo povas nur explikesar per explozego atomal od ul altra nekonocata armo. La aludita civiti esis tote nihiligita.

Dum ke la skeleti datizesis per la karbo ye 2.500 a.K., ni devas havar en la mento, ke la datizo per la karbo implikas la fakto mezurar la quanto de radiado permananta. Kande explozi atomal implikesas, oli semblas esar multe plu recenta kam lia vera evento-tempo.

LA MAXIM GRANDA LABIRINTO VEJETALA DIL MONDO

En la valo dil fluvio Po, proxim Parma, la famoza editisto Italiana, Franco Maria Ricci, kreis grandega labirinto kompozita per plu kam 200.000 bambui apartenanta a dek-e-kin speci diversa.

Multa promenanti hezitas ante irar sub la impresiva vulto de bambui, alta ye sis metri ed havante tri metri ye larjeso, olqua markizas l'enireyo di ca labirinto. On povas komprender li, : por riekirar de ta giganta loko vegetal, qua extensesas

sur ok hektari en la ruro di Fontanellato, proxim Parma, li mustos trairar ne min kam tri kilometri ! En la maxim bona de omna kazi...

Meze di ta foresto havante plu kam 200.000 bambui, ube on

desorientizesas rapidamente, la voci dil cetera « pilgrimanti » qui marchas en la vicina alei, atingas onu mildigita, pro ke oli filtresas per la dika kurteno verda. Neposiblesas perceptar, mem nur lia silueti, tra la muri de *Phyllostachys bissetii* (un de la dek-e-kin speci de bambuo, qui kompozas la labirinto), e di qui la foliaro kreskas dense sur la tota alteso di ca kano departante de la sulo. Pose, lo esas ica extraordinara impreso di eklandigo en regiono exotika, 'lontana', tre lontana de Italia...

"Kelka vizitanti esas tre emocigita", joyas dicar Franco Maria Ricci, fondinto dil tre famoza arto-revuo

Franco Maria Ricci

FMR e konceptero di ta loko magial, apertata al publiko depos la pasinta printempo. Por aceptar lua fonduro ica editisto

Italian volis

konstruktar loko « definitiva ». « Sive on facas importanta kozi, sive on facas nulo », asertas ica pasionozo, qua, inter altra prodaji, havis la kurajo rieditar la integra *Encyclopédie* da Diderot e Alembert.

Projeti utopial – La ideo krear ita maestrala verko naskis ek lua profunda amikeso kun **Jorge Luis Borges** (1899-1986). « La viro di la labirinti esas lu », konfidenças Ricci, ilqua memoras, quaze ico eventabis hiere, lua longa promenadi, kun brakii interplektita, kun la blinda autoro Arjentiniana guidata da il tra la ruro dil Po-regiono « dum sempre babilar pri

literaturo ». Ita imagino-domenon di la labirinto, kom vagado-loko dil mortivi, partigis amba viri kun granda asento dum la yari 1970ma-1980ma, kande li fondis kune la literaturala kolektajo di la « Libraro di Babel », referante a la famoza labirinto lingual dil Olda Testamento.

La trasuro di la **Labirinto della Masone** (tale lu nomesas en Italia)

imitas l'anciena modelo Romana. Partigita en quar quarimi, excepte koncernante la trompili per olqui lu traseemesas, lu havas la formo di stelo, quale la urbo ideal di Filarète (1400-1469), glorioza arkitekto dil Italiana Renesanco. Ico neanke esas hazardo se la desegnuro di lo konstruktita, parpreparita mem pri la maxim mikra detali kun la arkitekto Pier Carlo Bontempi, memorigas la projekti utopial dil revolucionera nov-klasikismo Franca, quale olti da Etienne Louis Boullée (1728-1799), samideano lu anke pri verki monumentatra.

Kom entraprezisto qua interdiktas nulo a su, Ricci deziras ke lua fonduro divenos anke promoco-centro dil bambuo, olqua es planto kapabla – ultre lua nenegebla qualesi estetikal – absorbar granda quanti de **CO₂** e celar, rapide e chipe, la konstrukturi industrial qui alteras (anke en Italia...) la rurala peizaji.

HISTORIO : OCITANIA

BATALIO DI MURETH : La batalio qua chanjis la historio di Ocitania

La batalio di Murèth esas epizodo maxim importanta di la « Crosada » (krucmilito kontre la kataristi), decidigiva por la historio di parto de Ocitania. Guidata da rejo Petrus (Pèire) II di Aragonia e da komto Ramon (Raymond) VI di Tolosa, la trupi Ocitana, Kataluniana ed Aragoniana unionis su por afrontar la krucmilitisti reprezentanta la papo e guidata da Simon de Monfort. Rejo Petrus II di Aragonia mortis sur la bataliagro e lua armeo, dispersita, vinkesis dal krucmilitisti.

Esas nun 802 yari kande eventis la Batalio di Murèth (Gaskonia Tolosana), olqua markizis la komenco dil dominaco Franca en certena arei centrala di la regioni Ocitana, e la fino dil expanso trans-Pirenea dal reji di Aragonia. Sub la pretexto extirpar la katarismo, l'armeo dil krucmilitisti exhortita e benedikita da papo Innocentius III, quik de 1209, eruptigis la hororindaji dil milito en diversa urbi Ocitana. Pos la masakro di Béziers e la kapto dil civito Carcassona (1209), Simon IV de Monfort sizis la terala posedaji di viskomto Ramon Rogièr Trencavèl, ante atakar la komto di Tolosa.

En la realeso, ita krucmilito esis nulo altra kam milito di konquesto. Rejo Petrus II di Aragonia, komto di

Barcelona e sinioro di Montpelhièr, esis suvereno di multa siniori 'Languedociani', inter qui esis viskomto Trencavèl, qua mortis katenizada en la karcero di lua propra kastelo pos la kapto di Carcassona, viskomto sizita dal usurpanto Simon de Montfort e ke rejo Petrus II mustis agnoskar kom lua posedajo por probar cesigar la masakri en la lando Ocitan.

Dum la 10ma di septembro 1213, la trupi di rejo Petrus II di Aragonia unionis su a la trupi di lua federiti Ocitana proxim Murèth, urbo qua ja esabis kaptita dal armeo dil krucmilitisti, e li expektis l'arivo dal trupi Kataluna. Surloke elaboresis la strategio dil batalio, olqua esis tre kontestata. Dum la nokto del 11ma til la 12ma de septembro, Petrus II e Simon de Monfort pasis la nokto en vigilado, l'unesma per kushar kun muliero, e l'altra per pregar en kapelo. Ye aproxime 7 kloki e duima dil matino di jovdio 12ma, Petrus II iris al meso e pose asemblis su kun la chefis di lua armeo por preparar la batalio. La kombato komencis sur la bataliagro, la shoko dal amba formacuri militistal esis de granda brutaleso. On dicas ke la bruiso dil frapi dal armi esis tante forta

ke on havis l'impreso audar pluvego de hakili. Mo to quon onu ne imaginabis, esas la fatto ke la krucmilitisti ne respektis la reguli dil kavalieresu, e per ago senhonoriganta por ita epoko, komendis du asasinisti por ocidar la rejo.

Itadie, Petrus II ne vestizesis kun la vesti qui identigis lu kom rejo. Ma pos vidir ke on asasinabis ilta qua surhavis oli vice lu, per ago di kurajo o forsan di foleso, il klamis : « *El rei, heus-e/ aqui !* » (La rejo, il esas hike), e tale trovis la morto per la manui dil asasinisti sendita da Simon de Montfort. Lua armeo, kaptita per paniko, komencis retretar en fugado senordina e l'armeo Tolosana, qua ne ja partoprenabis la batalio, esis senpovigita per avalancho kaosatra de retretanta soldati qui impedis ol avancar por atakar. Ita situaciono esis plumaligita dal krucmilitisti qui facis masakro dil soldati, di qui la majoritato esis pedsoldati Ocitani qui esis abatita segun quante li foriris.

Por la krucmilitisti e la papo , ita vinko esis la produkturo di miraklo ; por la Aragoniani, Kataluni ed Ocitani, ol esis vera desvinko. L'interpreto mezepokal di ca batalio esis klara : Deo esis an la latero di Simon de Montfort e di la krucmilito, e punisis Petrus II pro lua

peki, pro esar an la latero dil hereziani. La krucmilitisti vinkabis armeo plu grandanombra kam lia.

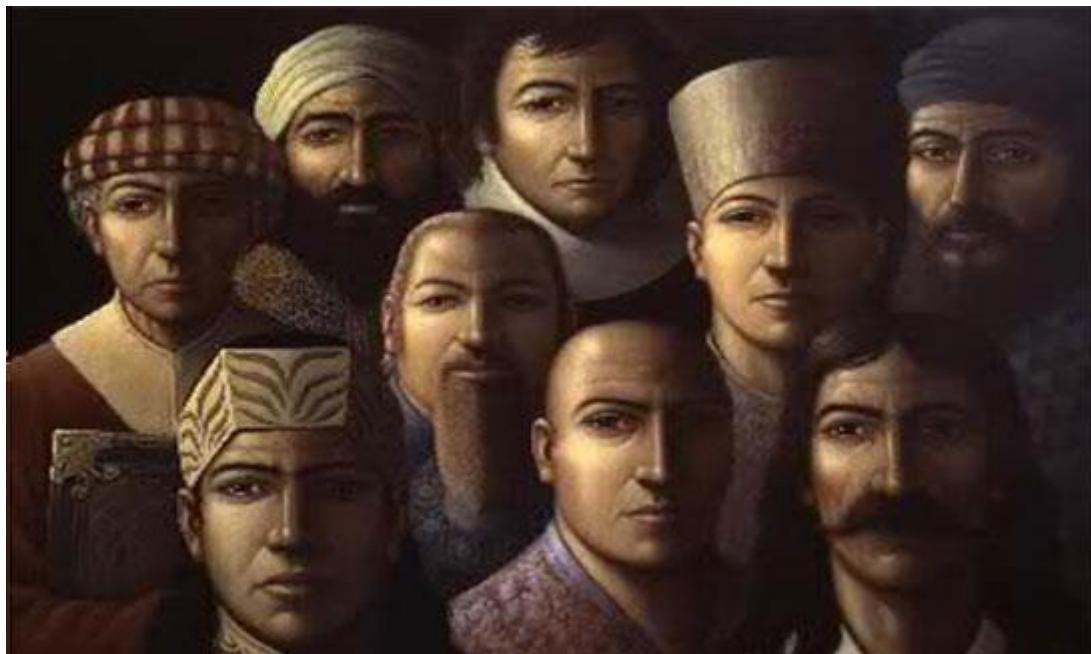
Ni esas informata pri ca eventi e dil konkluzo di ta jorno danke la *Libre del faches* (Libro dil fakti), da lua filiulo Jaume I-a, qua esis ankore infanto e restis en la manui di Simon de Montfort, til ke papo Innocentius III koaktis ilu cedar la tutelo di ta yunuleto al Templani dil Rejio Aragonia. Dum lua minoreso il restis en Montson sub la tutelo dil mastro dil Templo-ordeno , Guilhèm de Montrodon, kun lua kuzulo samevanta kam il, nome komto di Provenca Ramon Berenguièr V.

Jaume I-a divenos pose komto di Barcelona e rejo di Aragonia, e kelka yari plu tarde anke rejo di Valencia e di Malhorca. Ma la fatto ke il nulatempe sucesis rekuperar la teritorii Ocitana, montras ke la katarismo duris esar persekutata en la regioni Ocitana, Aragoniana, Kataluna e Valenciana, til ke lu kompletamente extingesis. E Simon de Montfort, pos la vinko di Murèth, divenis duko di Narbona, komto di Tolosa e viskomto di Béziers e di Carcassona, komencante tale unionar a Francia ita lando extraordinare richa ekonomiale- e kulturalmente.

(Segun artiklo tradukita de la buletino Ocitana *Jornalef*)

INDIA

LA SEKRETA SOCIETO DIL NON VIRI DI ASHOKA

« La Non Nekonocata viri di Ashoka » esas sekreta societo Indiana fondita da imperiestro Ashoka dil dinastio Maurya vers 270 ante Kristo por prezervar e developar savajo qua esus danjeroza a la homaro se ol falus en mala manui. La non nekonocata viri esis komisita por la gardado di non libri kontenanta sekreta savajo.

L'imperiestro fondis la societo di le Non por prezervar e developar savajo qua esus danjeroza a la homaro se ol falus en mala manui. Onu dicas ke imperiestro Ashoka kande il koncieskis la hororindaji dil milito, deziris interdiktar a la homi funcionigar lia inteligenteso por mala utiligo. Dum lua regno la cienco natural, pasinta e prezenta, esis vovita a la sekreteso. De nun, e por la sequanta 2.000 yari, omna ciencala explori, irante de la strukturo dil materio til la tekniki uzata en psikologio kolektiva, mustis celesar dop

la maskilo di populo pri qua on kredis generale ke lu esis koncernata exkluzive pri extazo e fenomeni supernatura. Ashoka fondis la maxim potenta sekreta societo sur nia planeto Tero ; olta di la Non Nekonocata Viri.

On povas imaginar la extraordinara importo di sekreta savajo en la manui di non viri profitante nemediate la experimenti, studiuri e dokumenti akumulita dum periodo de plu kam 2.000 yari. Quon povis esar la skopo di ta viri ? Ne permisar ke metodi di destrukto falus en la manui di neapta personi e serchar savajo qua povus esar utila a la homaro. Lia nombro esus riproduktita per koopto, en la skopo prezervar la sekreteso di tekniki transmisita depos tempi anciena.

Singlu de le Non supozesas esar responsiva por gardar ed ameliorar un sola libro. Singla de ta libri pritraktas

diferanta brancho di savajo potenciale danjeroza. Tradicionale on asertas ke ca libri kontenas la sequanta temi.

La Non Libri – Propagando e psikologiala bona stando : esas kombinita ensemblo de mesaji vizante influar l'opinioni o konduti di grandanombra homi. Vice furnisar nepartisana informo, la propagando en lua senco maxim bazala prizentas informo por influar lua audantaro. Ol esas la maxim danjeroza de omna cienci, por ke ol esas kapabla modlar l'opiniono dil turbi. Ol posibligus ad irgu guvernar la tota mondo.

Fiziologio : esas la studiado dil funcioni mekanikal, fizikal e biokemial dil vivanta organismo. La libro di Le Non inkluzas instrucioni pri quale exekutar la "tusho dil morto (morto produktita per inversigo dil nervo-fluo) ». On debas 'judo' (kombat-arto Aziana) kom produkturo dil savo-materio divulgata de ta libro.

Mikrobiologio, e, segun plu recenta teorio, **Bioteknologio :** En kelka versioni di ca mito, l'aquo dil fluvio Ganga purigesas per specala mikrobi konceptita da le Non e liberigita en la dicitu fluvio departante de sekreta centro en la monto Himalaya. Turbi de pilgrimanti, sufranta pro la maxim teroriganta morbi, balnesas en ol sen nocar la sana personi. La sakra aquo purigas omna kozi. Lua stranja propraj atribuesis al fakto ke lu kontenas bakteriivora elementi. Ma pro quo olti ne povas formacesar en la fluvii Bramaputra, Amazona o Seine ?

Alkemio : inkluzante la transmuto di metali. En India es persistanta rumoro, ke dum la tempi di senpluveso od altra dizastri natural, templi e religiala organizuri recevas granda quanti de oro venanta de nekonocata origino. Ica misterio divenas mem plu nedifana pro la fakto ke la grandega quanto de oro tra la lando Indiana en la templi e por la reji ne povas explikesar, konsiderante ke India havas nur nemulta oro-mineyi.

Komunikado : Inkluzante komunikado kun Exterterani.

Gravitado : Libro 6. La "Vaiminaka Sastra" pri qua onu dicas ke lu kontenas la instrucioni necesa por konstruktar « Vimana-i », kelkafoye mencionita kom la « anciena NIFO-i di India. »

Kosmologio : la kapableso voyajar per grandega rapideso tra la texuro dil spacotempo e voyaji tra la tempo ; inkluzante voyaji interuniversa ed interne dil universo.

Lumo : la kapableso kreskigar e deskreskigar la rapideso di la lumo, en la skopo utiligar ol kom armo per koncentrar ol en certena direcione edc.

Sociologio : inkluzante reguli koncernanta l'evolucioni dil socii e quale predigar lia kolapso (krulo).

(Tradukuro di artiklo extraktita del buletino interretal SANSKRITI)

TURISMO E KOMPRI DA FRANCO EN SANKT PETERSBURG

La rublo esas ankore tre avantajoza malgre la minvalorigo dil euro...ni profitez ica oportunajo ! Ma quon komprar en Sankt-Petersburg ?

La bel ikoni ne devas kompresar nur en la kirk. Expektez pagar aproxime 35.000 rubli (500 euri) po ikono-formato havanta 25 x 30 cm. Lo esas tre desfacila trovar ulo plu granda. Oportas ne negociar, ma questionez pri la nomo e la loko dil monakeyo ube ol piktesis, por enskribar ol sur la dorso dil koncernata imajo.

E, precipue, me rekomendas irar a *La Domo di la libro*, an la angulo dil perspektivo Nevski e dil Kanalo Griboyedov. Ol es rikonocebla per lua kupolo ogival ek vitro e bronzo, ed ol konstitucis l'anciena impero-quartero dil sut-mashini Singer en Rusia. Tu trovos ibe splendida libri en la Franca pri Sankt-Petersburg e Rusia. Lo esas anke ibe ke ni povis trovar postkarti. Pose, acensez al etajo supre por repastetar che la teo-salono qua ofras vidajo pri la katedralo Nia-Damo di Kazan.

Suveniri e kaviaro

Irez al galerii komercal *Bolshoy Gostiny Dvor*, ita granda konstrukturo flava havanta du niveli sur l'avenuo di Nevski esas un de la centri komercal maxim importanta di Sankt-Petersburg. On trovas ibe butiki havante omna dimensioni qui vendas suveniri, kaviaro, shui e chapeli, vesti qui esas pronta por surhavar od ajustebla, juveli, muziko, parfumo, ludili e splendida furi. Omna

vizitanti povos lasar su tentesar per la suveniri e la kaviaro.

Apene plu fore, dum desproximeskar sude de la perspektivo Nevski, trovesas altra galerii, multe min chika ma multe min chera, vendante precipue vesti e shui. On povas « facinesar » pri nombroza vari, la Rusa mulieri prizas la kolori. Se tu prizas la shui nekustumala, tu esas che la justa loko : on trovas absolute omno e de omna kolori. En ca ipsa angulo, on povas havar l'oportuneso trovar interesanta e chipa objekti, ma oportas desintri kar su en la Rusa (adminime havar dicionario kun su). Tale, ni eniris mariajo-butiko e un muliero de ni povis kompletigar elua linjostoko danke ravisanta paltoto ek cigno-plumi po nur la preco di olua lokaco en Francia.

Irez pose a le «suq » (merkati) Uzbekiana o Tadjikiana : multa vesti por mulieri, kelkafoye longa, kelkafoye kurta, e sempre tre bunda, esas ibe. Ibe, oportas marchandar e agnoskigesar kom Franco. La eklandigo e subita simpatio esas certa...Ad ico adjentesas la sekureso.

Vesto tipala...

Fine, oportas irar a la *Méga, Lenta* od altra insigno di supermerkato. Lo esas ibe ke on trovos po la maxim oportuna preco la Rusa specalaji : « vodka » e kaviaro kompreneble, ma on deskovras anke mult altra kozi, quale la kukombri kun mielo. Omno ibe esas perfektamente organizita, tante bone ke mem kaze di hom-amaso onu ne

stacas en serio proxim la kasi. La posteno dil kasistino esas nemediate opoze a la rango servata, ico esas nekompareble plu praktikal kam separesar per la tapiso. Tre ofte la apene apertata planketi kontenanta vari irigesas en la faki, on povas lektar caloke la origino dil nutrivi : Chili, Arjentinia, Uruguay, Sud-Afrika, Turkia, Irania... Koncernante la frukti nulo nun semblas venar de Europa. Kompense, ni ne povis vidar l'origino dil karno. La kustumi nutrival por la laktaji esas tre diferanta de le nia e ni bezonis probar multa produkturi ante deskovrar ulo quo memorigas ni pri nia saporiza kazei. To quo esas certa, lo esas la fakteto ke tu devas obliviar dum ula tempo la saporu di nia vera fromaji.

Tandem, se tu volas portar adheme ulo vermente tipala, enirez fervoyostaciono o konstrukturo ube pasas

multanombra Rusi e trovez echopo de *T-shirt*-i. On vidas Putin sur duimo de la vesti : Putin kom aviacisto, Putin kom kapitano, chasero, « judoka », sekreta agento, kavalkante urso, orko (*orcinus orca*), e pose olta kom « karatéka » ube, per maestrala pedo-frapo, il frapas ye la mentono la vizajo di arroganta Obama.

La subskriburo esas nur en la Rusa : *Nia respondo a la punisi Usana*. Ni renkontris sat multa viri qui tale surhavis Putin, ma ni deskonsilas a tu probar ico en Francia (pro la polico dil guvernerio vasaligita di Usa NDLT)... Remarkez ke la problemo esus la sama se tu surhavus imajo di F. Hollande (pro lia despopulareso NDLT) !

Vesto tre prizata en Rusia

(Artiklo da François Villars publikigita en la jurnalero PRESENT)

RAKONTO INDIANA

QUALE LA KOBRAO* DIVENIS VENENOZA

Esis tempo olim, plura milioni de yari ante nun, kande nur un serpento-tipo esis venenoza. Lu nomesis Asariya. La cetera serpentini ne havis veneno. Omna

serpenti vivis en la profundajo dil Tero, ube ne esis homi.

Uladie, la rejo dil serpenti demandis ad Asariya irar por vidar quale la viri e la mulieri vivis, ed anke judikar ka lo esus irga enemiko quan lu renkontris. Asariya agis quale on demandis a lu, e lu acensis per glitar til la surfaco dil Tero.

La unesma homo quan lu vidis esis yuna pastoro pleanta fluto. Pro ke Asariya nulatempe vidabis homo antee, il pavoris. Pro lua pavoro ed ante ke l'enemiko povez atakar lu, lu mordis la pastoro.

Ma Asarya ne konciis ke il esis mortinta. Lejera vento suflis en la fluto e melodio semblis ekirar l'instrumento. Ita muziko ravisis Asariya.

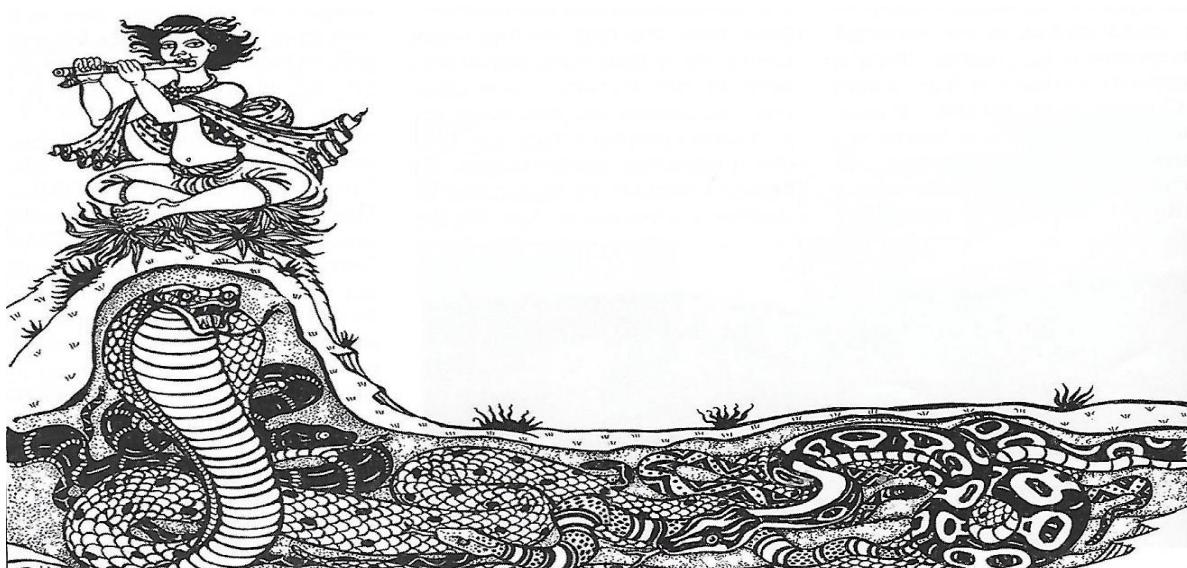
Lu remorsis pro probir vundar la pastoro ed esis gratitudoza ke la veneno ne havabis efekto. Tamen lu penseskis, lore, ke la veneno povus efikar plu tarde. Lu ne volis ke ito eventos, lore tre rapide lu aspiris la veneno ke lu injektabis aden la korpo dil yunulo. La pastoro riviveskis e ristartis plear fluto quaze nulo eventabus.

posibla al serpenti havar plu bona vivo se li vivus surface. Pro ke Asariya havis veneno, lu povis defensar su ipsa kontre

Kande Asariya retrovenis a la profundajo dil tero, lu naracis lua experienco. Lu descriptis quante la surfaco dil Tero esis bela e super omno la beleso dil muziko di la fluto. Ico memorigis da lu la pastoro. « *A quo utilesas la veneno quan vu donis a me, ho rejo dil serpenti ? Me mordis la pastoro, ma il ne mortis e duris plear fluto. Plu tarde, il ristacis e departis quaze ico havabus nul efekto.* »

« *Nu, la rejo dicis, ico ne utilesas havar ulo quon onu ne povas utiligar. Kad un de vi, ho serpenti, volas propriigar a su ica veneno ?* »

Kelka de li volis ico, precipue la kobrao. Asariya sputis la veneno quan lu posedis e la serpenti qui volis propriigar ol a su ingestis olu, e la kobrao plu multe kam la ceteri. Pose omna serpenti departis por irar a la mondo dil homi e vivis ibe til nun.

(Tradukuro di texto de libro da **Eunice de Souza** -101 Folktales from India, Puffin Books – facita da **Sir Hugh Francis, komto de Beverley**)

Lo esas bona savar lo

Pro quo la chokolado Suisa esas tante famoza ?

Ol esas specalajo agnoskita en la tota mondo.

La Suisa chokolado esas vera institucuro gastronomial danke la merkato di la luxo. Ol developsis en ca lando komence dil XIXma yarcento, kande Suisia reprezentis skopo turismal rezervita a la alta klasani. Or, itaepoke, la chokolado esis rafinita manjajo tre

kustoza – l'importaco dil kakao kustis granda pekunio-quanto – quan nur la richi povis ofrar a su. La pioniro François-Louis Cailler intelektis ico bone e tale fondis unesma fabrikerio en Suisia, ante esar rapidamente imitata. Labor-asociuro kreesis en ca lando, produktante plura noviguri, precipue la nasko dil chokolado kun avelani (1830), kun lakto – da Henri Nestlé e Daniel Peter – (1875) o mem dil « conchage », metodo kreita da Rodolphe Lindt por obtenar fuzesanta chokolado (1879). Hodie, la Suisi esas la maxim granda konsumanti di ol en la mondo, per 9 kg absorbita yarale e per habitanto. Lo esas duople plu multe kam la Franci.

USA

Dum domfurto el defensas su per espado. El manuagas la lamo quale vera kavaliero

Ico posibligis a Karen Dolley, Usanino evanta 43 yari, repulsar recentamente domfurtisto. Dumnokte, ita habitanto di Indianapolis ne hezitis asaltar l'intruzinto per aplikar a lu serio de pugno-frapi. Pose, Karen probis sizar pistolo. Vane. Lore el saciesis da sabro. La « kombatantino » minacis per la akutajo di elua lamo la atakanto, dum koaktar ilu genupozar til l'arivo dal policani. « Me esas kontenta saveskar ke mem se me esas vekigita dum la nokto, me esas kapabla vinkar lor duelo », elu komentis humuroze. Oportas dicar ke kande el evis 18 yari, Karen edukesis pri la tekniki di mezepokal kombato : surhavante shildo ed armi, el praktikis skermo. Elu lernabis evitar

e replikar koldasange ed atakeme. Dotata per la valori etikal dil kavaliereso, Karen pardonis a lua domfurtisto. El havas nur rankoro kontre lu pro privacir elu de dormo e pavorigir elua kato.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani, qui konfesas esar celita Druidi. Ma ye la fino dil repasto la centyara onklulo havas subite nebona stando. Lu tamen rikoncieskas e, pose, lu durigas la naraco pri eventi sempre plu astoniva di ilua fora yuneso... Il mem naracas la diskreta ceremonio di lua fianco e la tristeso di lua departo de ta nekonocata e celata loko. Ma pose il havas nekonsolacata nostalgio til ula dio kande il asistas rurala ceremonio tre anciena. Ma il havas la desfortuno, lore, grave maladeskar. Il sucesas tamen transvivar e divenas studento en granda skolo di Paris e fine frequentas homi di alta sociala klasi havanta politikala opinioni Bonapartista. Sur demando da lua fiancitino, il sucesas predicar la futuro. Plu tarde, fatigata per la longa duro dil tempo dil fianceo, il volas instigar energioze lua futura bopatro accepter lua mariajo.]

-Ni havas heme prunieri splendida, me komencis parolar, e mea genitori esos felica gustigar vi de lia frukti du semani pos nun, se vi voluntos acceptar l'invito quan me havas la honoro transmisar a vi amba ye lia nomo... Pro ke li ne darfus probable venor a Perrière, me pensis ke lo esus preferinda ke vu venos a nia hemo en Châteaudun, por ke mea matro povez tandem konoceskar Lysiane, ed elta konoceskar mea fratini...

La mariajo di la seniora de eli, Blanche, previdesas por l'autuno – ni povus do konsiderar celebrar la nia samatempe...

S-ro de Chamou, sen respondar, piketis quiete pruneli, tam indiferenta, segun

semblo, kam se me parolabus ad il pri la Granda Mogol.

Lysiane, kun abasita okuli, surveyis ni tra elua cilii. Me sentis ke el esis pronta plorar.

Me nervozeskis :

-Me ne kredas, Sioro, ke vu opozesez a religiala mariajo – katolika, kad ?

S-ro de Chamou levis fine vers me ilua griza okuli, nepenetrebla :

-Ka vu do ja parolis pri ca projeto a vua genitori, Louis ?

Surprizita pro ca respondeo, me barbuliis :

-No...ne ja...ma matreto savas ke me havas ula intenco en la kapo e lo esas elu, qua sugestis a me prizentar ad elu mea fiancitino – por efektigar amba mariaji kune – Lore

me kredas povar pregar vu pasar kelka tempo en nia hemo – ante la fino di mea konjedo – por ordinar ibe ica omno.

-Volentez kredar mea kara yunulo ke me tre regretas ico, ma ita mariajo kun mea filiino ne povos ja efektigesar dum ca yaro !

-Ma fine por quo ? Vu imposis a me fristo : me subisis sucesoze la konkursa dil Mineyi, finis mea proba-tempo ; me havos balde ofico qua posibligos a me sekurigar vivo decanta a vua filiino. Lo esas mea foyo demandar ico a vu : exekutez vua promiso !

-Ho pardonez ! pri promiso, semblas a me ke vu ne darfas postular me exekutez la mea ante ke vu realigabos le vua ?

-Le mea ?

-Ka vu ipsa ne obligis vu per promiso obtenar vua spozino nur per mea konsento, kande vu satisfacos pri la tri espruvigi quin me havis, segun nia tradicioni, la yuro impozar a vu ?

-Yes ya, ma kande do, Sioro, vu enuncis oli ? Por ke me satisfacez pri tri de vua kondicioni, oportus unesme konocar oli – se no la kontrato nihiligesas yure quale fakte...Du yari basis dum qui vu nur savigis me ke vu grantas a me la gano dil unesma kondiciono. Me opinionas ke pos satisfacir koncernante mea exameni co devus konsiderar kom la duesma, e la triesma esas l'obteno di

ofico di injenioro che la Kompanio, kad ?

-Vu pensis lo – nu mea amiko, vu eroris ! La du cetera kondicioni ne obtenesis ! e la mariajo ne povas realigesar ! irga regreto me povez havar, volentez kredar lo, chagrenar vi amba. (Ma Lysiane savas bone pro quo !)

Iritegita, me divenis furioza :

-Lo esas nesincero vualatere vu trouvez tale, pri juro quan me facis a vu, por ne respektar la vua ! Vu impozez tri kondicioni, to esez, me acceptis - pro ke me havis la naiveso di duadekyara yunulo, ma vu devabus konocigar la dicitu kondicioni – ed oli ne esez neexekutebla !

Lysiane nun singlutis milde. El havis sua kapo en la kavajo di elua brakio. Me intelektis elua konduto bizara dum la recenta dii : elu savis quala rezolvi nehumana lua patro facabis por ditenar el kom kaptitino apud il en ta sorcita Perrière – e ne perceptis mente eskapo possiba.

Stacanta, kun mea krucumita brakii, me interpelis l'ancien oficiro :

-Yes, me intelektas, vu volas ditenar sola vua filiino, e por vua egoista kontentigo vu kondamnas elu plear hike la Belino Dormanta en la Bosko. Misirinta en vua revi di altra epoko, vu postulas sklavigar anke me !

Nu no ! Vu ne ludos tale pro mea neprudenta juro. Ol esas nihiligita, me dicis a vu pro quo ! E se vu ne efektigos la vua, Sioro, me juras cafoye savante vere pri quo parolesas, ke me revelos omnube la misterio di Perrière !

Sempre same kalma S-ro de Chamou askoltabis sen movetar mea violentoza interpelo.

Me ne povis konocigar da vu du yari ante nun la kondicioni a qui me subordinis ca mariajo. Admaxime, me povabus agar dum ca printempo en Paris. Ma, egardante la kategorio di espruvigo subisita da vu e pro quo me donis a vu mea unesma « quitigo », vu povabus divinar oli. Yen do to quon me expektas de vu :

1° - Vu helpez ni por liberigar per irga moyeno Princo Louis Napoléon.

2° - Vu luktez kun ni por faciligar a lu l'aceso al povo.

Lore, tre volunte, me donos a vu mea filiino !

Tedegata, me kontemplis ca fanatika Bonapartisto, qua, koldasange audacis, izolita en vilajeto nekonocata, impozar a yunulo quan l'amoro pozabis en lua arbitrio, tante extravaganta kondicioni – en 1845...ne obliviez ico !

Eskapigar politikala enkarcerigito di ta ampleso avan la vizaji di omna policani dil rejio, lo esis temerara. Ma irigar adsur la trono ita persono kande il esos liberigata – kad ico ne esis divago !

Lysiane certe tante konciis pri co ke el singlutis nun, e, krulinta sur la bordo dil tablo, hipis : kompatinda mikra kozo aplastita per la foleso di patro

(Duro sequos)

-Kad vu finis ! lu dicis koldege. Lore, sideskez. Sideskez, lu repetis pro ke me rezistis.

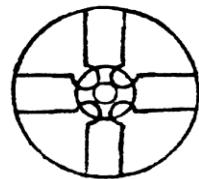
nehumana el esis. Lun me regardis kun hororo.

Nur sunradio kompatanta venis por karezar elua lokli blonda, agitita per la tresayi dal granda chagreno olqua sukusis elu tote, e quan el represabis, dum tro longa tempo, en elua kordio.

Unesme indignita, me retenis me tamen, e me probis diskutar kun ilta quan me nomizis : la dementulo !

-Ma vere, Sioro, ka vu pensas serioze pri co ?! Lo esus preske lo sama se vu volus impozar me sizar la Luno ed inkluzar olu en l'abadeyo ! talgrade la skopo – di qua me agnoskas la jeneroza nobleso – esas tre supera a mea moyeni ! Vu dezirez vidar vua bofilulo havar la sama konvinki, la sama esperi e la sama lukti kam vu, to esez ! Ma ne subordinez nia mariajo a la neprevidebla dato di hazardoza suceso – iton vu ne darfias postular ! Quala relato vu vidas inter l'aceso al trono dil Princo e la mariajo di vua filiino kun me ? Esas nula relato ; ne povas existar ulo tala... lore, ne probez interligar ica du projeti !

MCLXXXIV

1184

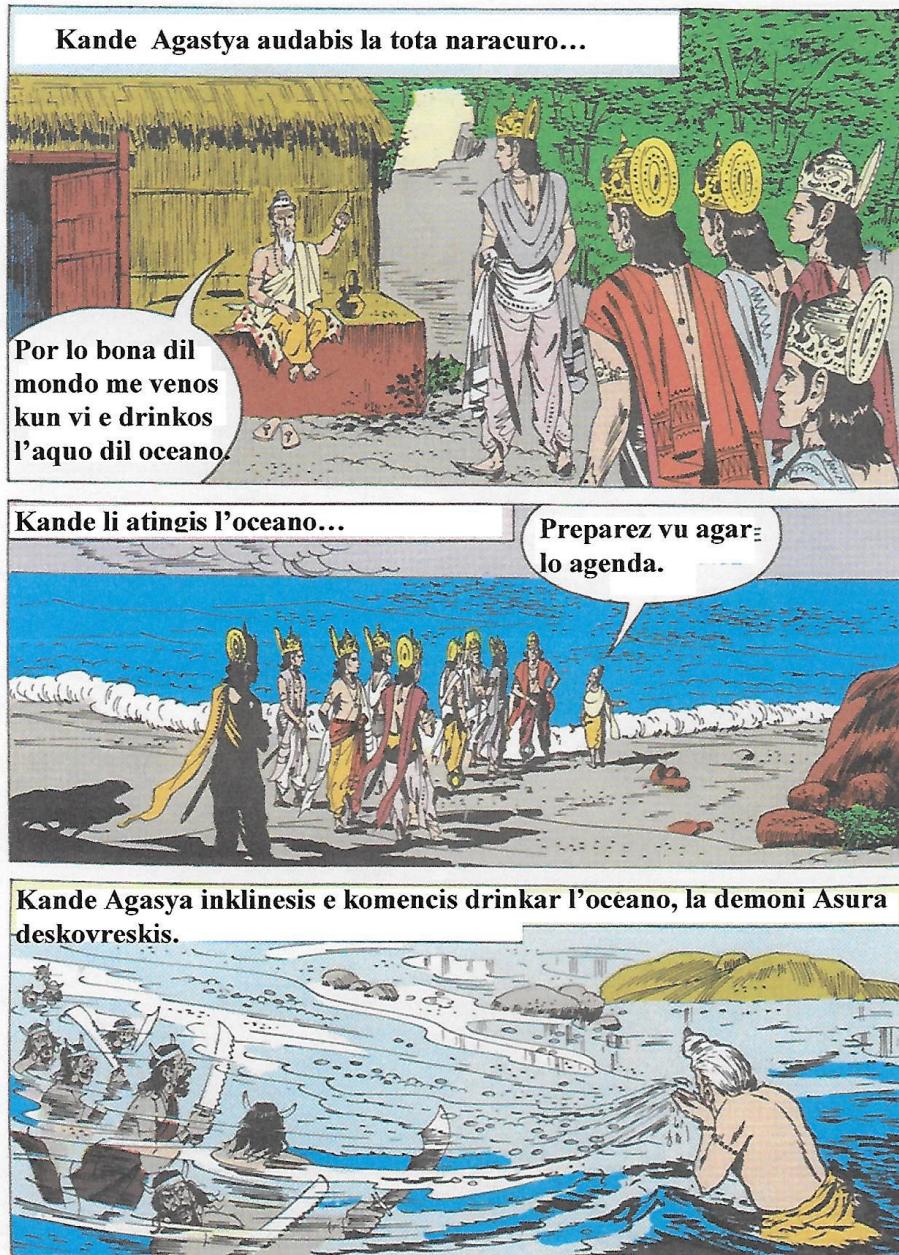
GANGA 4

GANGA 5

GANGA 6

GANGA 7

KELKA IDO-FORUMI

Tre populara esas la forumo : <IdoCatalaOccitan@yahoogroups.com>. La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye interesanta mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna

ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso.

Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo, esas konsilinda adherar : <idolerneyo@yahoogroups.com>. Politikumado ne esas rekomenata che ica forumo.

La politikumado anke ne esas rekomenata che la forumo : <idostab@yahoogroups.com> qua guidezas da me. Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun traduki dil Odiseo da Homeros qua aparas tempope folietone.

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alcione

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

<http://www.ipernity.com/home/bebson>

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://ingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li volunteez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon :
<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>
Existas anke (inter altri)
Idisti
Bebson Hochfeld
Linguo Internaciona (di la Delegaciono)
Deutsche Ido-Gesellschaft
Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editerio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestijoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://sites.google.com/site/editeriokrayono/kurierointernaciona>
Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. OI povas trovesar ye la suba adreso :
<<http://www.literaturo.ido.li/>>

KONTENAO

Vorto dal redaktero.....	1
Informo prilingua.....	2
Listo de utila vorti.....	3
Ivain o la kavaliero kun leono.....	10
« Ni esas tri mediki por flegar 30.000 vunditi » (interviuvo).....	12
Diversaji – Arkeologio (e plusaji).....	20
La rurano mediko.....	22
Dii dil patrimonio Europana en Paris.....	26
Informo « people ».....	28
Diversaji.....	29
Tao Te King.....	32
Historio di Roma.....	33
Nia poeziala Angulo.....	35
L'Iliado da Homeros.....	36
Till Strigospagulo.....	38
Diversaji.....	40
HISTORIO Batalio di Mureth.....	42
INDIA La sekreta societo dil Non viri di Ashoka.....	44
Turismo e kompri da Franco en Sankt-Petersburg.....	46
Quale la kobrao divenis venenoza.....	47
Diversaji.....	49
La misterio dil oblikiata vilajeto.....	50
Ganga (da Robert Pontnau).....	53

